

Maturitná skúška 2014

Správa

**o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

z nemeckého jazyka úroveň B1

Mgr. Beáta Michelčíková

Mgr. Michal Illovský

Bratislava 2014

Obsah

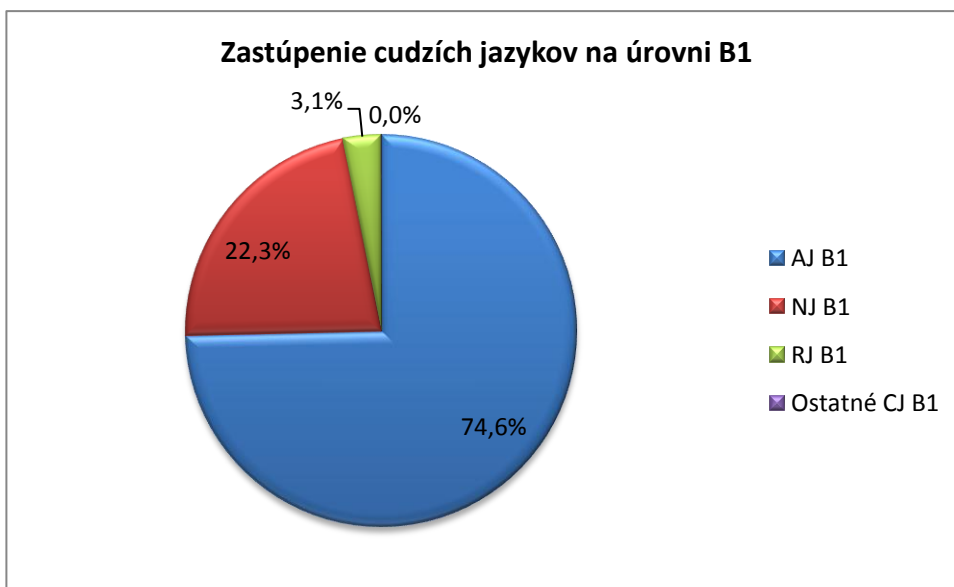
POUŽITÉ SKRATKY A POJMY	3
ÚVOD	4
1 CHARAKTERISTIKA TESTU EČ MS Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1	7
2 VÝSLEDKY TESTU EČ MS Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1	10
Všeobecné výsledky	10
Rozdiely vo výsledkoch podľa druhu školy	11
Rozdiely vo výsledkoch podľa kraja	12
Rozdiely vo výsledkoch podľa zriaďovateľa	14
Rozdiely vo výsledkoch podľa pohlavia	15
Rozdiely vo výsledkoch podľa známky	15
Rozdiely vo výsledkoch podľa odboru štúdia	16
Rozdiely vo výsledkoch podľa budúceho dosiahnutého vzdelania	17
Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %	18
Prepojenie úspešnosti a percentilu	18
Úspešnosť podľa jednotlivých zručností	20
3 INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV TESTU EČ MS Z NJ ÚROVEŇ B1	23
Charakteristiky položiek	23
Obťažnosť položky	23
Citlivosť alebo diskriminačná sila položky	28
Distribúcia úspešnosti	29
Neriešenosť položky	30
Medzipoložková korelácia	31
4 ANALÝZA POLOŽIEK TESTU EČ MS Z NJ ÚROVEŇ B1	32
Časť Počúvanie s porozumením – obsahová analýza položiek	35
Časť Gramatika a lexika – obsahová analýza položiek	38
Časť Čítanie s porozumením – obsahová analýza položiek	41
5 VYHODNOTENIE PFIČ MS Z NJ ÚROVEŇ B1	43
ZÁVER A ODPORÚČANIA DO PRAXE	45
LITERATÚRA	48

Použité skratky a pojmy

NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
MS	maturitná skúška
NJ	nemecký jazyk
EČ	externá časť (maturitnej skúšky)
IČ	interná časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	písomná forma internej časti
ÚFIČ	ústna forma internej časti
SERR	Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky vydaný Radou Európy
SOŠ	stredná odborná škola
GYM	gymnázium
BA	Bratislavský (kraj)
BB	Banskobystrický (kraj)
KE	Košický (kraj)
NR	Nitriansky (kraj)
PO	Prešovský (kraj)
TN	Trenčiansky (kraj)
TT	Trnavský (kraj)
ZA	Žilinský (kraj)
P	percentuálny podiel žiakov
N	veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
np	národný priemer
N14B1	označenie testu z nemeckého jazyka úroveň B1
Sig.	signifikancia, štatistická významnosť
P.Bis.	Point Biserial, parameter medzipoložkovej korelácie
r	korelačný koeficient, koeficient vecnej signifikancie
položka (testová)	příklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre

Úvod

Dňa 19. marca 2014 sa konala externá časť maturitnej skúšky (EČ MS) a písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) z cudzích jazykov. Test z nemeckého jazyka (NJ) úroveň B1 riešilo 6 870 žiakov z 434 škôl, čo predstavovalo 22,26 % všetkých maturantov maturujúcich z cudzích jazykov na úrovni B1. Z toho bolo 6 821 žiakov SOŠ a 49 žiakov konzervatórií.

Obr. 1 Zastúpenie cudzích jazykov na MS 2014 – úroveň B1

Priemerná úspešnosť žiakov v teste bola 36,2 %. Celkovo žiaci najlepšie zvládli časť Gramatika a lexika (50,2 %), následne Čítanie s porozumením (32,3 %) a najnižšiu úspešnosť dosiahli v časti Počúvanie s porozumením (26,3 %). Úspešnosť viac ako 33 % nedosiahlo 3078 žiakov, čo je 44,8 % maturantov z nemeckého jazyka na tejto úrovni.

Na základe platnej legislatívy všetci žiaci gymnázií maturovali z povinného cudzieho jazyka na úrovni B2. Žiaci SOŠ a konzervatórií si úroveň maturity z povinného cudzieho jazyka mohli vybrať medzi úrovňou B1 alebo B2.

V zmysle vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 319/2008 Z. z. o uznávaní náhrady maturitnej skúšky z cudzieho jazyka v znení neskorších predpisov mohla byť žiakom, ktorí získali jazykový certifikát vybranej inštitúcie, uznaná náhrada maturitnej skúšky.

Na základe platného znenia vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách platí od školského roku 2012/2013 nasledovné hodnotenie úspešného zvládnutia maturitnej skúšky. Žiak úspešne vykoná maturitnú skúšku z predmetu, ktorý má EČ MS a PFIČ MS, ak jeho hodnotenie z ústnej formy internej časti maturitnej skúšky:

- a) nie je horšie ako stupeň prospechu 3 – dobrý a v písomnej forme internej časti maturitnej skúšky získa viac ako 25 % z celkového počtu bodov alebo v externej časti získa viac ako 33 % z celkového počtu bodov, alebo
- b) je stupeň prospechu 4 – dostatočný a v písomnej forme internej časti maturitnej skúšky získa viac ako 25 % z celkového počtu bodov a súčasne v externej časti získa viac ako 33 % z celkového počtu bodov.

Cieľom EČ MS a PFIČ MS je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné v dostatočnej miere overiť v ústnej forme internej časti maturitnej skúšky. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky pre žiakov z celého Slovenska. Predkladaná správa má za cieľ zhodnotiť korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky a spracovania jej výsledkov. Vychádzame zo *Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň B1* (Illovský, 2014) a *Záverečnej správy o výsledkoch PFIČ* (kolektív, 2014).

V prvej kapitole správy sa venujeme charakteristike testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1. Hovoríme o jeho štruktúre, špecifikácii jednotlivých častí testu a o proporčnom zastúpení položiek.

V druhej kapitole sa venujeme analýze výsledkov testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1. Predkladáme rozdiely vo výsledkoch podľa druhu školy, kraja, zriaďovateľa, pohlavia, známky, podľa odboru vzdelania a podľa budúceho dosiahnutého vzdelania v porovnaní s národným priemerom. Uvádzame rozdelenie žiakov, ktorí v teste nedosiahli požadovanú hranicu úspešnosti viac ako 33 %, hodnotíme úspešnosť v teste EČ MS z nemeckého jazyka podľa jednotlivých zručností a uvádzame prepojenie úspešnosti a percentilu.

V tretej kapitole prinášame interpretáciu výsledkov testu EČ MS z NJ úroveň B1 prostredníctvom charakteristiky štatistických ukazovateľov testových položiek, grafov a ukážok znenia a riešenia vybraných položiek z testu.

V štvrtej kapitole sa venujeme obsahovej analýze vybraných položiek z jednotlivých častí testu tak, aby boli zastúpené všetky jazykové zručnosti, a aby vybrané položky boli zaujímavé pre odbornú i širšiu verejnosť. Snažíme sa zdôvodniť zámer autorov testov a tiež zmýšľanie žiakov pri voľbe odpovede.

V piatej kapitole sa venujeme vyhodnoteniu písomnej formy internej časti MS z NJ úroveň B1. Prezентujeme celkovú úspešnosť dosiahnutú v PFIČ MS z nemeckého jazyka úroveň

B1, ako aj jednotlivé úspešnosti v štyroch hodnotených oblastiach (obsah textu, členenie a stavba textu, gramatika, slovná zásoba).

V závere sumarizujeme štatistické zistenia smerované k hodnoteniu výkonov populačného ročníka a k overeniu meracieho nástroja, identifikujeme prípadné nedostatky v záujme skvalitnenia tvorby testov v budúcnosti, a podávame odporúčania do praxe.

Informácie, ktoré správa prináša, sú určené tvorcom testov, didaktikom jednotlivých predmetov, kompetentným pracovníkom v problematike hodnotenia výsledkov vzdelávania, pedagógom i samotným žiakom pripravujúcim sa na maturitnú skúšku z nemeckého jazyka.

Variant hodnoteného testu (kód 1314) a *Kľúč správnych odpovedí* sú zverejnené na stránke www.nucem.sk v sekcii Maturita 2014.

1 Charakteristika testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

Test externej časti maturitnej skúšky z nemeckého jazyka úroveň B1 trvá 100 minút a obsahuje 60 úloh, pričom každá správna odpoveď sa hodnotí celočíselne 1 bodom.

Obsahom a úrovňou náročnosti zodpovedá maturitný test úrovne B1 komunikačnej úrovni B1 *Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky* (SERR) vydaného Radou Európy a je určený maturantom stredných odborných škôl a konzervatórií, ktorí sa pripravujú na maturitnú skúšku z cudzieho jazyka a maturantom gymnázií, ktorí si uplatňujú náhradu maturitnej skúšky z povinného cudzieho jazyka a zvolia si úroveň B1.

Test rešpektuje obsah zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov.

Obsah testu vychádza z *Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z príslušných cudzích jazykov pre úroveň B1* z roku 2012 (ŠPÚ, Bratislava 2012), schválených Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky s platnosťou od 1. 9. 2013, zverejnených na stránke Štátneho pedagogického ústavu <http://www.statpedu.sk/sk/Cielove-poziadavky-na-maturitne-skusky/Platne-od-sk-r-2013-2014.alej> a zodpovedá tiež cieľovým požiadavkám na vedomosti a zručnosti maturantov z príslušných cudzích jazykov z roku 2008 (ŠPÚ, Bratislava 2008).

Cieľom testu je preveriť jazykové kompetencie žiaka v nižšie uvedených častiach testu. Test obsahuje úlohy s výberom odpovede (36) a úlohy s krátkou odpoveďou (24). Pokyny k úlohám sú vo vyučovacom jazyku (v slovenskom jazyku, pre školy s vyučovacím jazykom maďarským v maďarskom jazyku).

Test pozostáva z troch častí:

- počúvanie s porozumením,
- gramatika a lexika,
- čítanie s porozumením.

Tab. 1 Rozloženie úloh v teste EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

	Počúvanie s porozumením	Gramatika a lexika	Čítanie s porozumením
úlohy s výberom odpovede (ÚVO)	13	10	13
úlohy s krátkou odpoveďou (ÚKO)	7	10	7

V časti testu **Počúvanie s porozumením** mali žiaci preukázať, ako porozumeli informáciám v hovorenom prejave v nemeckom jazyku. Cieľom tejto časti testu bolo preveriť schopnosť žiakov počúvať hovorený prejav, porozumieť podstatným myšlienkam obsahu, a získať z neho informácie potrebné na splnenie úlohy. Úlohy testovali okrem celkového porozumenia textu aj pochopenie hlavnej myšlienky, podstatných informácií, špecifických a dôležitých detailov, porozumenie a pochopenie vzťahov, názorov, pocitov, nálad, postojov, zámerov a rozoznanie komunikatívnej funkcie výpovedí.

Na vyriešenie tejto časti testu, ktorá obsahuje 3 nahrávky rôznej dĺžky a k nim sa viažuce úlohy (13 úloh s výberom odpovede a 7 úloh s krátkou odpoveďou), mali žiaci približne 30 minút. Žiak si najskôr prečítal v časovom intervale dvoch minút úlohy k príslušnej nahrávke, potom si dvakrát vypočul celú nahrávku, pričom zároveň riešil úlohy, a nakoniec mal ešte jednu minútu na dokončenie práce na úlohách.

Texty na počúvanie boli nahovorené hovoriacimi, pre ktorých je nemecký jazyk rodným alebo pracovným jazykom, ktorý zvládli na pokročilej úrovni (C1, C2 SERR), používajú medzinárodne akceptované varianty štandardnej výslovnosti, nehovoria miestnym dialektom, majú zreteľnú výslovnosť a primerané tempo reči. Texty neobsahovali slangové, špecifické a málo frekvencované technické výrazy, tematicky boli blízke testovanej cieľovej skupine. Boli prevzaté z autentických materiálov z rôznych zdrojov masovokomunikačných prostriedkov. Nahrávky boli monologického (rozprávanie) aj dialogického charakteru (interview), bez rušivých sprievodných zvukov.

V rámci tejto časti testu mali žiaci riešiť úlohy s výberom z viacerých možností a doplňovanie. Každá položka v rámci počúvania s porozumením mala hodnotu jedného bodu, spolu sa dalo získať 20 bodov. V tejto časti testu sa nehodnotili pravopisné chyby, ale zohľadňovala sa len obsahová správnosť odpovede.

V časti testu **Gramatika a lexika** sa testovali znalosti gramatických štruktúr a slovnej zásoby v rozsahu cieľových požiadaviek nemeckého jazyka úrovne B1 a ich správne použitie v kontexte. Žiaci mali dopĺňať adekvátne gramatické tvary na základe výberu z viacerých možností a dopĺňať do kontextu slová, ktoré mali k dispozícii v banke slov.

Odporúčaný čas na vyriešenie tejto časti testu bol 25 minút.

Úlohy (10 ÚKO a 10 ÚVO) sa viazali k dvom východiskovým textom v celkovom rozsahu 600 – 800 slov. Texty boli autentické, čiastočne didakticky upravené pre danú úroveň. Tematicky boli zamerané na témy vymedzené v cieľových požiadavkách, jazykové štruktúry a slovná zásoba zodpovedali úrovni B1 podľa SERR. Každá položka mala hodnotu jedného bodu, spolu sa dalo získať 20 bodov. Pri oprave sa vychádzalo z Kľúča správnych odpovedí. Pravopisné a gramatické chyby v tejto časti testu nie sú prípustné.

V časti testu **Čítanie s porozumením** sa zisťovalo, ako žiaci porozumeli obsahu textu, či pochopili jeho hlavné myšlienky, základné súvislosti a vyriešili úlohy na priraďovanie, určenie správnosti alebo nesprávnosti výpovede a doplňovanie. Texty boli prevzaté z autentických materiálov, didakticky upravované pre úroveň B1. Tematicky zodpovedali cieľovým požiadavkám a vzdelávacím štandardom danej úrovne nemeckého jazyka. Texty neobsahovali slangové výrazy a dialektizmy, obsahovali však určité percento neznámej slovnej zásoby, čím sa overovalo, či žiaci dokážu odhadnúť jej význam z kontextu.

Úlohy testovali globálne, selektívne a detailné porozumenie textu, odhad neznámych slov z kontextu, pochopenie štruktúry textu a rozpoznanie komunikatívnej funkcie výpovedí. Cieľom tejto časti bolo preveriť schopnosť žiakov presne a efektívne čítať rôzne texty v nemeckom jazyku, porozumieť im a získať z nich informácie potrebné na vyriešenie úloh.

Odporúčaný čas na riešenie tejto časti testu bol 45 minút.

K trom textovým ukážkam rôznej dĺžky a náročnosti (rozsah všetkých textov spolu je približne 900 – 1000 slov) sa viazalo 13 úloh s výberom odpovede a 7 úloh s krátkou odpoveďou. Každá položka mala hodnotu jedného bodu, spolu sa dalo získať 20 bodov. Pravopisné a gramatické chyby v tejto časti testu nie sú prípustné.

Pre účely EŠ MS z nemeckého jazyka úroveň B1 boli vytvorené dva varianty testov, ktoré sa líšili poradím úloh, resp. pri úlohách s výberom odpovede poradím alternatív odpovede.

Žiaci svoje odpovede nepíšu priamo do testových zošitov, ale do samoprepisovacích odpoveďových hárkov (OH). Kópie OH overí žiak podpisom, originály OH podpíšu po vyhodnotení obidvaja hodnotitelia a predseda predmetovej maturitnej komisie. Oddelené kópie bez zásahu hodnotiteľov a predsedu predmetovej maturitnej komisie sú archivované v školách.

Hodnotenie otvorených úloh s krátkou odpoveďou vykonávajú hodnotitelia pod externým dozorom podľa *Kľúča správnych odpovedí* a centrálne vypracovaných pokynov k hodnoteniu. Originály všetkých typov odpoveďových hárkov sú následne zaslané na centrálnu spracovanie, potom skenované a automaticky vyhodnocované a postúpené na štatistické spracovanie v SPSS softvéri.

2 Výsledky testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

Všeobecné výsledky

Štatistické hodnoty v tabuľke 2 reprezentujú psychometrické charakteristiky testu, ktoré nám dávajú podklad k interpretácii vlastností testu.

Úspešnosť žiaka v časti testu je definovaná ako percentuálny podiel bodov za položky príslušnej časti testu, na ktoré žiak odpovedal správne z celkového počtu bodov, ktoré mohol v tejto časti testu získať. Celková úspešnosť sa počíta ako aritmetický priemer úspešností jednotlivých častí testu. Hodnota *Maximum* uvádza maximálnu hodnotu úspešnosti, ktorá bola dosiahnutá, a hodnota *Minimum* minimálnu hodnotu úspešnosti, teda najnižší počet percent, ktorý dosiahol niektorý z testovaných žiakov. V teste EČ MS 2014 z nemeckého jazyka bolo dosiahnuté priemerné maximum 93,3 % a priemerné minimum 5,0 %.

Aritmetický priemer úspešností všetkých žiakov riešiacich test tvorí tzv. *národný priemer*. Priemerná úspešnosť dosiahnutá v teste z nemeckého jazyka úroveň B1 bola 36,2 %.

Štandardná odchýlka (15,2) vyjadruje mieru rozptýlenia úspešnosti žiakov od aritmetického priemeru, vyjadruje teda priemer nameraných odchýlok úspešností všetkých žiakov od priemernej úspešnosti. Čím je jej hodnota väčšia, tým väčšie sú rozdiely vo výkonoch žiakov.

Štandardná chyba priemernej úspešnosti určuje presnosť vypočítania priemernej úspešnosti. Čím je hodnota štandardnej chyby priemernej úspešnosti menšia, tým presnejšie charakterizuje priemer testovanú populáciu. V teste EČ MS 2014 z nemeckého jazyka má hodnotu 0,2.

Cronbachovo alfa je koeficient reliability testu. Reliabilita testu (spoľahlivosť merania) určuje, do akej miery sa podarilo v teste vylúčiť vplyv náhodnosti, či by testovaní žiaci dosiahli rovnaké alebo podobné výsledky pri opakovanom testovaní. Spoľahlivosť merania sa vyjadruje hodnotami 0 až 1. Čím je hodnota bližšia k 1, tým je spoľahlivosť merania týmto testom vyššia. Hodnota reliability v teste z nemeckého jazyka úrovne B1 bola $\alpha = 0,879$, čo predstavuje primeranú spoľahlivosť merania.

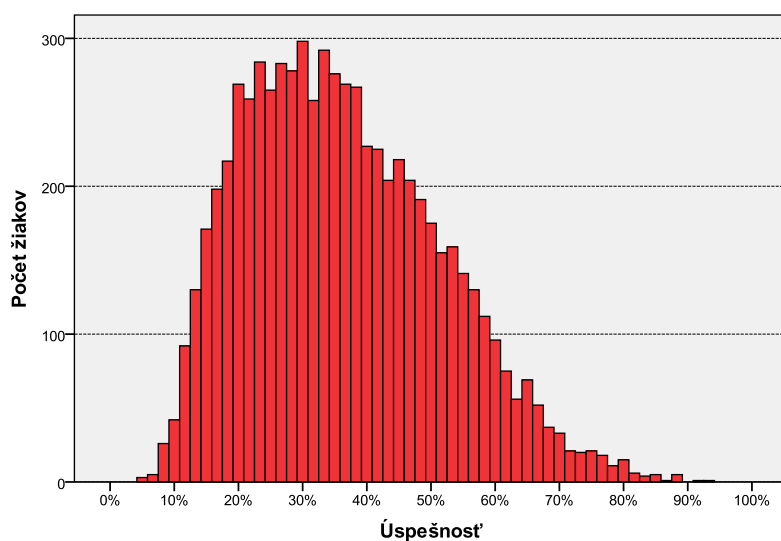
Štandardná chyba merania je ukazovateľom presnosti merania. Čím je jej hodnota menšia, tým presnejšie je určený bodový odhad individuálneho výsledku žiaka. Priemerná hodnota štandardnej chyby merania pre úspešnosť v teste z nemeckého jazyka úrovne B1 bola 5,3.

Tab. 2 Výsledné psychometrické charakteristiky testu

Nemecký jazyk úroveň B1 2014 psychometrické charakteristiky testu	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
	Priemer	Priemer	Priemer	Priemer
Počet testovaných žiakov	6870	6870	6870	6870
Maximum	95,0	100,0	95,0	93,3
Minimum	,0	,0	,0	5,0
Priemer	26,3	50,2	32,3	36,2
Štandardná odchýlka	14,3	22,5	18,5	15,2
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	,2	,3	,2	,2
Cronbachovo alfa	,648	,811	,791	,879
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,5	9,8	8,5	5,3

Z už spomínaných charakteristík v tabuľke č. 2 a z mierneho vychýlenia histogramu smerom k nižším hodnotám (pozri obrázok 2) predpokladáme mierne vyššiu náročnosť testu pre testovanú populáciu.

Nemecký jazyk úroveň B1 2014 - histogram úspešnosti

Obr. 2 Výsledný histogram úspešnosti testu NJ B1 2014

Rozdiely vo výsledkoch podľa druhu školy

Platná legislatíva v roku 2014 stanovuje podmienku, že všetci žiaci gymnázií maturujú z povinného cudzieho jazyka na úrovni B2 a na úrovni B1 môžu maturovať len v prípade, že im je uznaná náhrada maturitnej skúšky z povinného cudzieho jazyka a testu EČ MS z nemeckého jazyka sa zúčastnili v rámci prihlásenia sa na testovanie z dobrovoľného

predmetu. Žiaci SOŠ a konzervatórií si úroveň maturity z povinného cudzieho jazyka môžu vybrať medzi úrovňou B1 alebo B2. Z tohto dôvodu je národný priemer tvorený žiakmi SOŠ a konzervatórií, pričom test EČ MS úrovne B1 riešilo 427 (t. j. 98,4 %) žiakov stredných odborných škôl a len 7 (t. j. 1,6 %) žiakov konzervatórií. Z daného dôvodu je porovnávanie jednotlivých skupín žiakov podľa druhu školy s národným priemerom a medzi sebou irelevantné.

Tab. 3 Počet škôl a žiakov podľa druhu školy

Nemecký jazyk úroveň B1 2014 – počet škôl a žiakov podľa druhu školy		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Druh školy	GYM	.	,0%	.	,0%
	SOŠ	427	98,4%	6821	99,3%
	Konzervatóriá	7	1,6%	49	,7%
	Spolu	434	100,0%	6870	100,0%

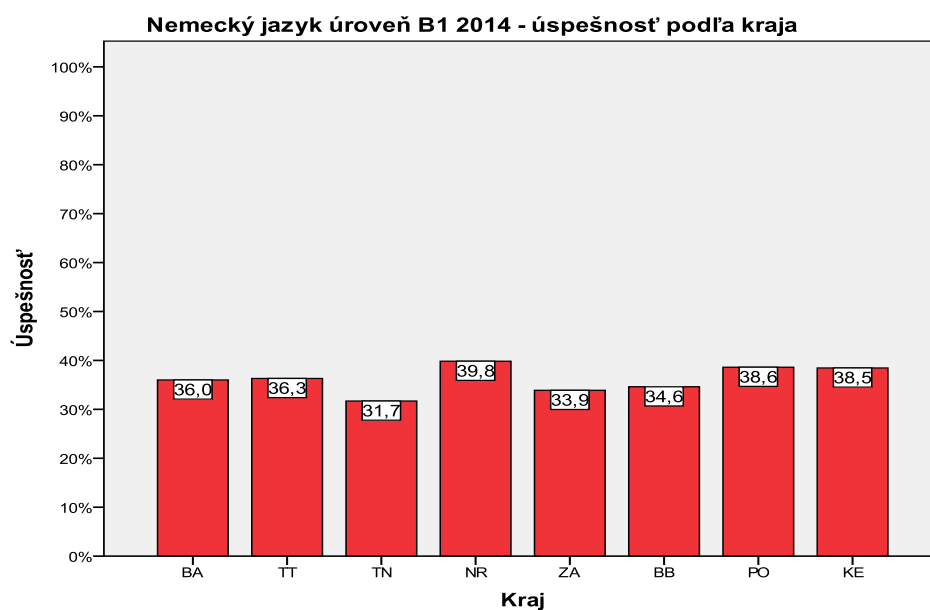
Rozdiely vo výsledkoch podľa kraja

V tabuľke 4 uvádzame počty škôl a žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1 v rámci EČ MS 2014.

Tab. 4 Počet škôl a žiakov podľa kraja

Nemecký jazyk úroveň B1 2014 – počet škôl a žiakov podľa kraja		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Kraj	BA	51	11,8%	599	8,7%
	TT	45	10,4%	824	12,0%
	TN	42	9,7%	794	11,6%
	NR	60	13,8%	923	13,4%
	ZA	59	13,6%	1069	15,6%
	BB	57	13,1%	821	12,0%
	PO	69	15,9%	1165	17,0%
	KE	51	11,8%	675	9,8%
	Spolu	434	100,0%	6870	100,0%

Graf na obrázku 3 znázorňuje rozdiely v úspešnosti podľa jednotlivých krajov. V teste NJ B1 dosiahli najvyššiu priemernú úspešnosť žiaci Nitrianskeho kraja (39,8 %), najnižšiu žiaci Trenčianskeho kraja (31,7 %). Do úvahy je potrebné brať aj fakt, že úspešnosť kraja ako celku je daná tak počtom maturujúcich žiakov v konkrétnom kraji ako aj ich úspešnosťou v riešení testu.

Obr. 3 Úspešnosť podľa kraja – NJ B1 2014

Štatistická významnosť (signifikancia) určuje mieru zhody alebo rozdielnosti dvoch porovnávaných skupín súboru, napríklad priemerných úspešností. Keďže štatistická významnosť sa preukáže už pri malých rozdieloch medzi úspešnosťami skupín, pre potreby pedagogických výskumov je vhodnejšia *vecná významnosť (signifikancia)* rozdielov priemerných úspešností, ktorá aj pri veľkých súboroch zohľadňuje počet žiakov v jednotlivých porovnávaných skupinách. Škála koeficientu vecnej signifikancie sa pohybuje v rozpätí od 0 až 1. Čím je hodnota signifikancie bližšie k 1, tým sa zvyšuje sila významnosti, signifikancie rozdielu meraných hodnôt. Mieru zhody alebo rozdielnosti porovnávaných skupín podľa vecnej významnosti vyjadruje stupnica v nasledujúcej tabuľke. Pre účely našej správy, považujeme za vecne významné len tie hodnoty, ktoré dosiahli aspoň miernu mieru vecnej významnosti (od 0,21).

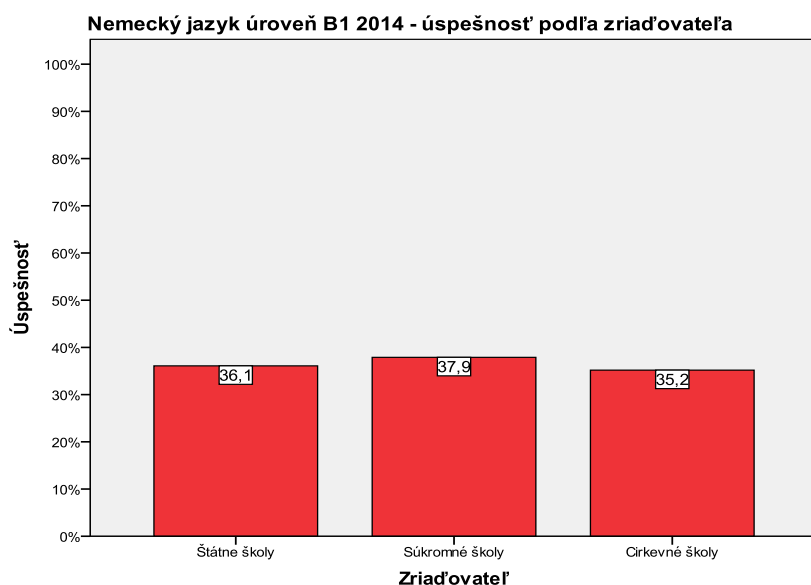
Tab. 5 Klasifikácia miery vecnej významnosti

Hodnota vecnej významnosti r	Miera významnosti
0,00 – 0,10	žiadna
0,11 – 0,20	veľmi mierna
0,21 – 0,30	mierna
0,31 – 0,50	stredná
0,51 – 1,00	silná, veľmi silná až úplná

V porovnaní s **národným priemerom (36,2 %)** žiaci Nitrianskeho kraja dosiahli lepšie výsledky na úrovni miernej vecnej signifikancie a žiaci Trenčianskeho kraja dosiahli horšie výsledky než národný priemer na hladine miernej vecnej signifikancie. Úspešnosť v ostatných krajoch bola porovnateľná s národným priemerom.

Rozdiely vo výsledkoch podľa zriaďovateľa

Ako vidno z obr. 4, najlepšie výsledky dosiahli žiaci súkromných škôl (37,9 %), žiaci štátnych škôl dosiahli priemernú úspešnosť 36,1 % a najnižšiu úspešnosť sme zaznamenali v prípade cirkevných škôl (35,2 %).

Obr. 4 Úspešnosť podľa zriaďovateľa – NJ B1 2014

Tabuľka 6 uvádza aj hodnoty vecnej signifikancie porovnávajúc výsledky škôl podľa zriaďovateľa s národným priemerom. Výraznú väčšinu žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1 tvorili žiaci štátnych škôl (87,6 %), pričom žiaci súkromných škôl predstavovali iba 9,8 % a žiaci cirkevných škôl iba 2,6 % maturantov z nemeckého jazyka na úrovni B1. Z tohto dôvodu sa neprejavila signifikantnosť rozdielu priemernej úspešnosti štátnych škôl a národného priemeru. Žiaci ostatných dvoch typov škôl taktiež dosiahli porovnateľné výsledky s národným priemerom.

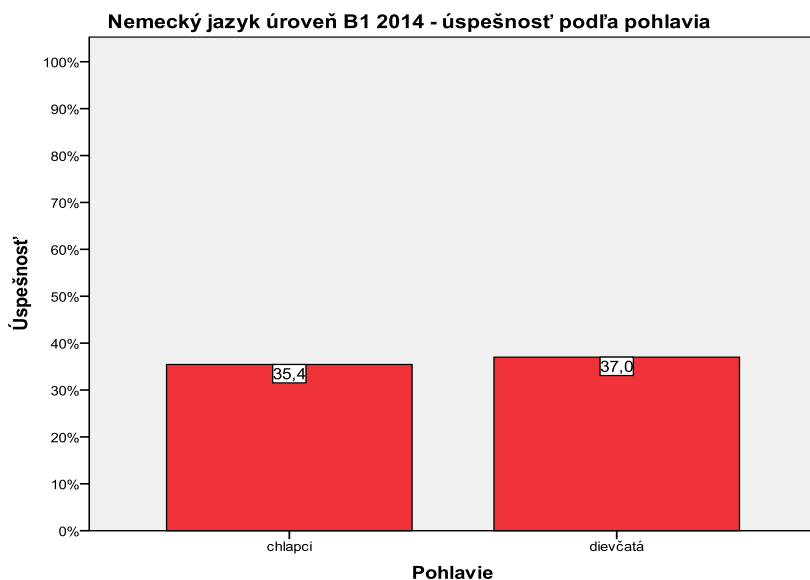
Tab. 6 Úspešnosť podľa zriaďovateľa v porovnaní s národným priemerom

Národný priemer 36.2 %

	Zriaďovateľ	Počet žiakov	Úspešnosť	Štat. sig.	Vec. sig.
1	Štátne školy	6 016	36,1 %	,592	,007
2	Súkromné školy	674	37,9 %	,005	,107
3	Cirkevné školy	180	35,2 %	,328	,073

Rozdiely vo výsledkoch podľa pohlavia

Test NJ B1 riešilo 3 351 chlapcov (48,8%) a 3 519 dievčat (51,2%). V porovnaní s národným priemerom (36,2 %) riešili dievčatá test úspešnejšie (37,0 %) a chlapci o niečo menej úspešne (35,4 %). Zistené rozdiely však nie sú štatisticky významné a sú porovnateľné s národným priemerom (pozri obr. 5 a tab. 7).

Obr. 5 Úspešnosť podľa pohlavia – NJ B1 2014

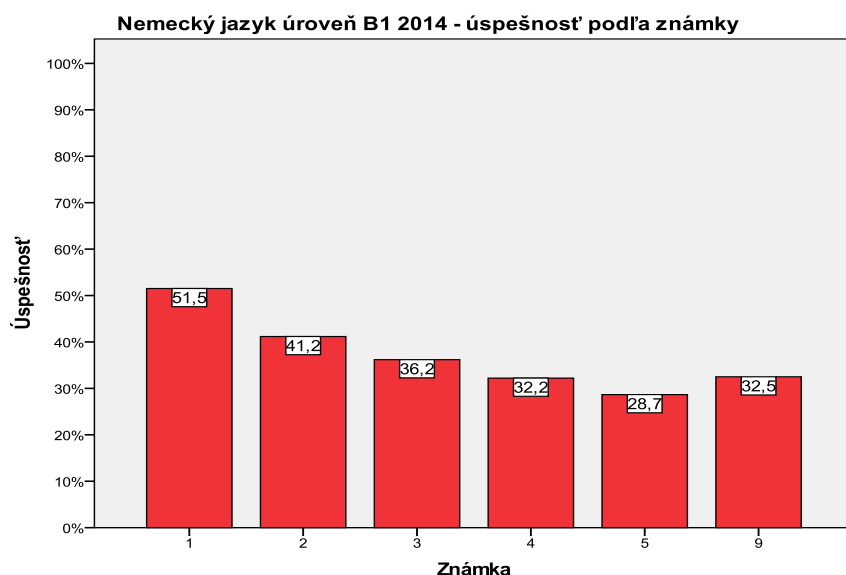
Tab. 7 Porovnanie priemernej úspešnosti podľa pohlavia s národným priemerom

Národný priemer 36.2 %

	Pohlavie	Počet žiakov	Úspešnosť	Štat. sig.	Vec. sig.
1	chlapci	3 351	35,4 %	,004	,050
2	dievčatá	3 519	37,0 %	,001	,054

Rozdiely vo výsledkoch podľa známky

Úspešnosť jednotkárov a dvojkárov bola významne lepšia ako národný priemer na úrovni silnej resp. strednej vecnej signifikancie. Úspešnosť štvorkárov a päťkárov bola významne horšia ako národný priemer na úrovni miernej resp. strednej vecnej signifikancie. Korelácia úspešnosti a známky bola $r=-0,363$ a priemerná známka v súbore bola 3,18. Dosiahnuté priemerné úspešnosti žiakov podľa známky znázorňuje obrázok č. 6.

Obr. 6 Úspešnosť podľa známky – NJ B1 2014

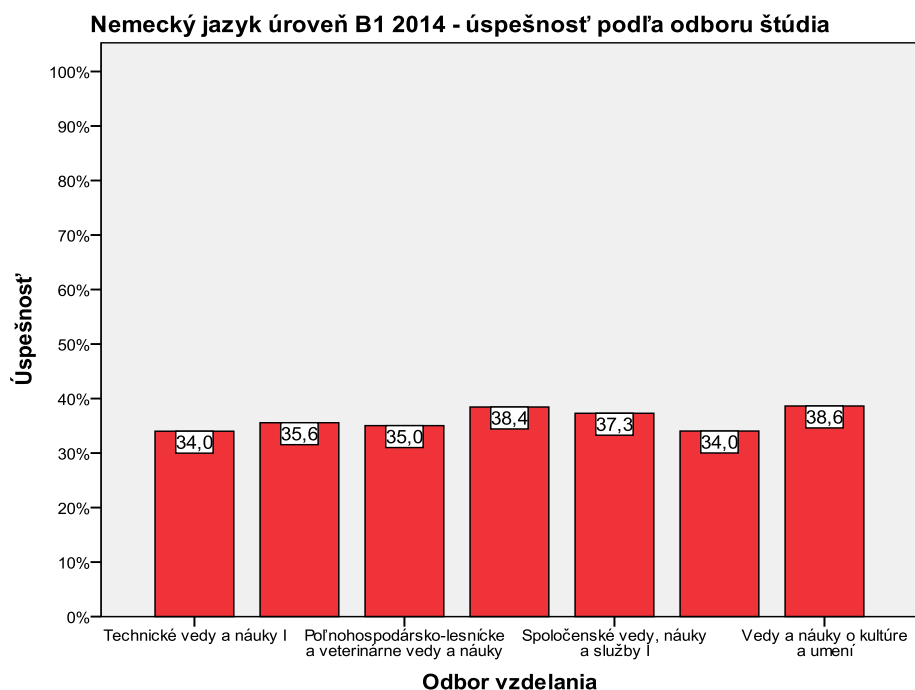
Rozdiely vo výsledkoch podľa odboru štúdia

Tabuľka 8 ukazuje počty žiakov, ktorí maturovali z nemeckého jazyka na úrovni B1, podľa odboru štúdia. Najviac maturantov bolo z odboru Spoločenské vedy, náuky a služby I (44,5 %). Ani jeden žiak nematuroval z nemeckého jazyka úrovne B1 z odborov štúdia Prírodné vedy a Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky.

Tab. 8 Počty žiakov podľa odboru štúdia

Nemecký jazyk úroveň B1 2014		Žiaci	
		počet	%
Odbor štúdia	Prírodné vedy	.	,0%
	Technické vedy a náuky I	1396	20,3%
	Technické vedy a náuky II	1133	16,5%
	Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	238	3,5%
	Zdravotníctvo	477	6,9%
	Spoločenské vedy, náuky a služby I	3060	44,5%
	Spoločenské vedy, náuky a služby II	313	4,6%
	Vedy a náuky o kultúre a umení	253	3,7%
	Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	.	,0%
	Spolu	6870	100,0%

Oproti národnému priemeru (36,2 %) dosiahli lepšie výsledky žiaci odboru štúdia Zdravotníctvo a žiaci odboru štúdia Vedy a náuky o kultúre a umení, a to na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie. Horšie výsledky dosiahli žiaci odboru štúdia Technické vedy a náuky a žiaci odboru štúdia Spoločenské vedy, náuky a služby II, a to na úrovni veľmi miernej vecnej významnosti (pozri obr. 7).

Obr. 7 Úspešnosť podľa odboru štúdia – NJ B1 2014

Rozdiely vo výsledkoch podľa budúceho dosiahnutého vzdelania

Ako vyplýva z nižšie uvedenej tabuľky č. 9, najmenej žiakov (49) maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1, patrilo podľa budúceho dosiahnutého vzdelania do skupiny Vyššie odborné vzdelanie (absolventský diplom). Ich úspešnosť oproti **národnému priemeru (36,2 %)** bola vyššia (47,3 %) na úrovni silnej vecnej signifikancie. Najviac maturujúcich (3 943) bolo zo skupiny Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou bez výučného listu. V tejto skupine sme zaznamenali taktiež lepšie výsledky (39,3 %) oproti národnému priemeru na úrovni strednej vecnej významnosti. V ostatných dvoch skupinách žiaci dosiahli nižšiu úspešnosť ako bol národný priemer, a to na úrovni miernej vecnej signifikancie. 1 540 žiakov v skupine Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou a výučným listom riešilo test na 31,8 % a 1 310 žiakov v skupine Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou bez výučného listu (nadstavba) riešilo test na 32,1 % priemernej úspešnosti.

Tab. 9 Porovnanie priemernej úspešnosti podľa budúceho dosiahnutého vzdelania

Budúce dosiahnuté vzdelanie	počet žiakov	priemer
Úplné stredné odborné s maturitou a výučným listom	1 540	31,8
Úplné stredné odborné s maturitou bez výučného listu (nadstavba)	1 310	32,1
Úplné stredné odborné s maturitou bez výučného listu	3 943	39,3
Gymnázia – úplné všeobecné s maturitou	0	-
Vyššie odborné vzdelanie (absolventský diplom)	49	47,3

Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

Úspešnosť menšiu ako 33 % dosiahlo 3 078 žiakov, čo predstavovalo 44,8 % z celkového počtu 6 870 žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1. Títo žiaci v EČ MS z nemeckého jazyka úrovne B1 neuspeli. Ich rozdelenie uvádzame v tabuľke 10.

Tab. 10 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou $\leq 33\%$

Nemecký jazyk úroveň B1 2014		chlapci	dievčatá	spolu
GYM	počet žiakov	0	0	0
	percent	,0%	,0%	,0%
SOŠ a konzervatóriá	počet žiakov	1560	1518	3078
	percent	50,7%	49,3%	100,0%

Prepojenie úspešnosti a percentilu

Úspešnosť žiaka v teste EČ MS vyjadrená v percentách zaokrúhlená na jedno desatinné miesto sa uvádza na maturitnom vysvedčení. Neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia výsledku žiaka v testoch EČ MS je aj percentil, ktorý sa taktiež uvádza na maturitnom vysvedčení.

Percentil určuje relatívne umiestnenie žiaka v testovanej populácii. Dáva nám informáciu o tom, koľko percent žiakov celého súboru dosiahlo rovnaký alebo horší výsledok ako individuálny žiak.

Tento údaj vypočítame tak, že účastníkov testovania usporiadame do poradia podľa dosiahnutej celkovej úspešnosti v teste a ich poradie vyjadríme hodnotou percentilu na stupnici od 0 – 100. Hodnotu percentilu zaokrúhľujeme na jedno desatinné miesto. Možno teda povedať, že percentil vyjadruje, aké percento žiakov dosiahlo horší výsledok. Napríklad, ak sa žiak umiestnil v 72. percentile, znamená to, že 72 % testovaných žiakov dosiahlo horší výsledok ako on a 28 % žiakov dosiahlo lepší alebo rovnaký výsledok.

Hodnotu úspešnosti žiaka vyjadrenú v percentách je vhodné sledovať vždy v súvislosti s percentilom. V tabuľke 11 uvádzame prepojenie úspešnosti s percentilom.

Tab. 11 Prepojenie úspešnosti a percentilu – NJ B1 2014

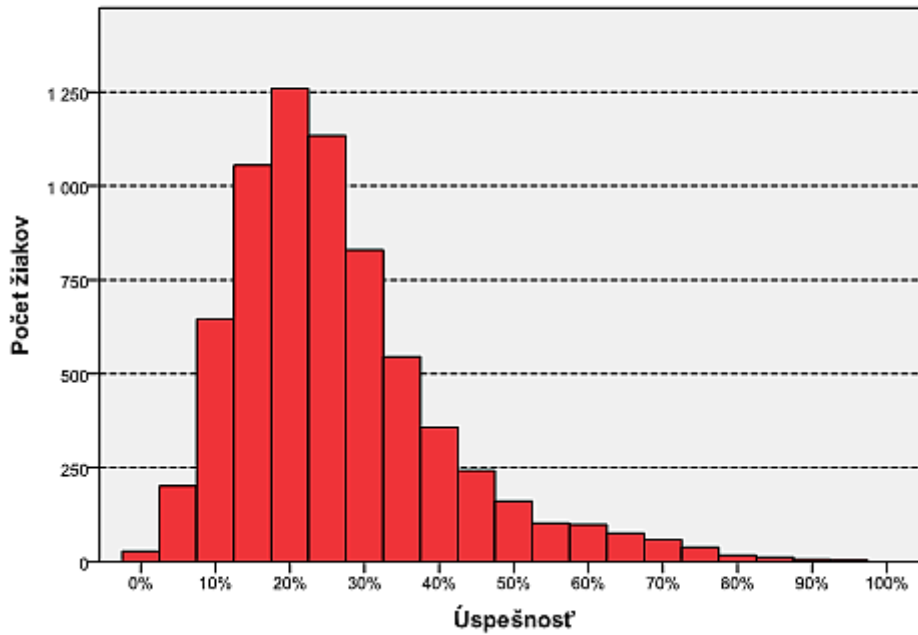
Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
5,0	,0	3
6,7	,0	6
8,3	,1	30
10,0	,6	43
11,7	1,2	99
13,3	2,6	134
15,0	4,5	178
16,7	7,1	208
18,3	10,1	225
20,0	13,3	277
21,7	17,3	267
23,3	21,1	286
25,0	25,2	266
26,7	29,0	287
28,3	33,2	281
30,0	37,2	301
31,7	41,5	258
33,3	45,2	293
35,0	49,4	280
36,7	53,5	273
38,3	57,4	268
40,0	61,2	227
41,7	64,5	226
43,3	67,7	206
45,0	70,7	220
46,7	73,9	205
48,3	76,8	193

Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
50,0	79,6	175
51,7	82,1	156
53,3	84,3	159
55,0	86,6	141
56,7	88,7	130
58,3	90,5	112
60,0	92,1	96
61,7	93,5	75
63,3	94,6	56
65,0	95,4	69
66,7	96,4	52
68,3	97,1	38
70,0	97,7	33
71,7	98,1	21
73,3	98,4	20
75,0	98,7	21
76,7	99,0	18
78,3	99,3	11
80,0	99,5	15
81,7	99,7	6
83,3	99,8	4
85,0	99,8	5
86,7	99,9	1
88,3	99,9	5
91,7	100,0	1
93,3	100,0	1

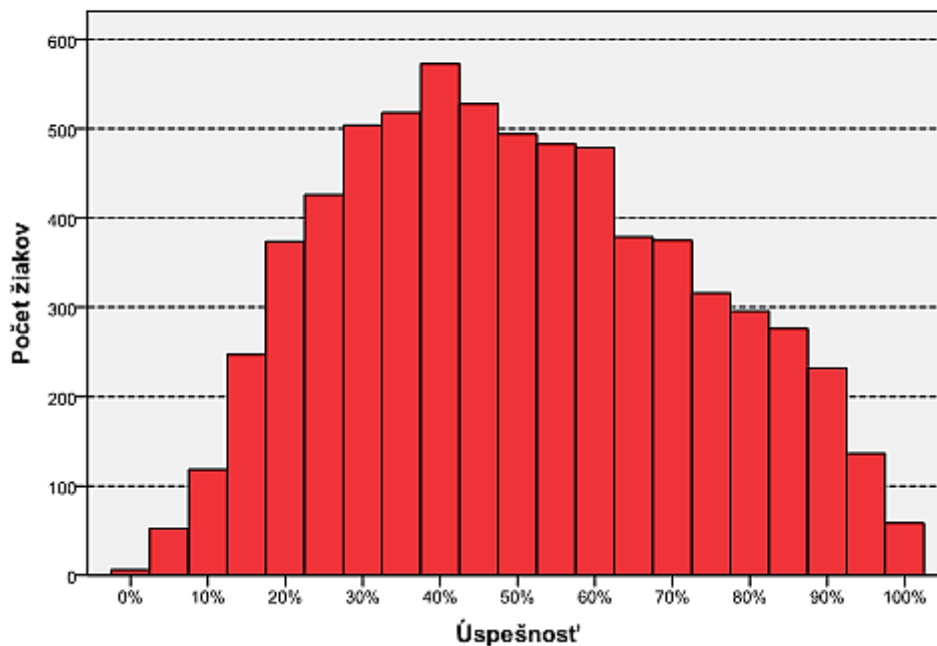
Úspešnosť podľa jednotlivých zručností

Histogramy úspešnosti podľa jednotlivých zručností svedčia o mierne vyššej náročnosti jednotlivých častí testu pre testovanú populáciu.

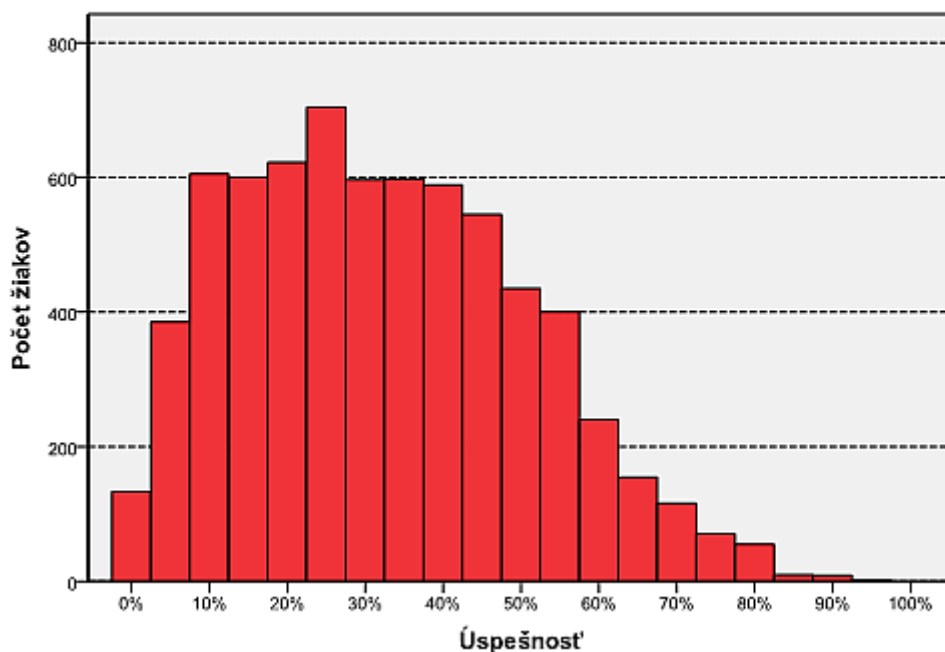
Nemecký jazyk úroveň B1 2014 - histogram úspešnosti v časti počúvanie

Nemecký jazyk úroveň B1 2014 - histogram úspešnosti v časti gramatika

Nemecký jazyk úroveň B1 2014 - histogram úspešnosti v časti čítanie

Obr. 8 Histogramy úspešnosti podľa jednotlivých zručností – NJ B1 2014

Najvyššiu priemernú úspešnosť v tomto školskom roku dosiahli žiaci v časti *Gramatika a lexika* (50,2 %), v časti *Čítanie s porozumením* dosiahli priemernú úspešnosť 32,3 % a najnižšiu priemernú úspešnosť sme zaznamenali v časti *Počúvanie s porozumením* (26,3 %).

V časti *Počúvanie s porozumením* boli žiaci najmenej úspešní pri riešení úlohy s krátkou odpoveďou na doplnenie slov do zhrnutia textu, ktorá vyžadovala porozumenie autentickému hovorenému textu a produkciu adekvátnych lexikálnych jednotiek. Nízku úspešnosť dosiahli tiež riešenia položiek, ktoré si vyžadovali zachytenie detailných informácií obsahujúcich náročnejšiu slovnú zásobu, a tiež položiek zameraných na selekciu a pochopenie dvoch podstatných alebo špecifických informácií potrebných k riešeniu zadanej úlohy.

Vyššiu úspešnosť riešenia dosiahli žiaci v položkách, kde stačilo v počúvanom texte zachytiť podstatnú informáciu obsahujúcu jednoduchú slovnú zásobu a riešenie si nevyžadovalo hlbšiu analýzu alebo aplikáciu (vyššie myšlienkové procesy).

V časti *Gramatika a lexika* boli najúspešnejšie riešené položky zamerané na výber z banky slov, ktoré obsahovali jednoduchšiu lexiku, a úlohy s výberom odpovede zo 4 možností, v ktorých žiaci najistejšie ovládali tvorbu minulých časov sloviess resp. neurčité zámená (úspešnosť riešenia 56,2 – 84,0 %).

Najväčšie problémy žiakom spôsobovali niektoré položky v úlohe s výberom krátkej odpovede z definovanej banky slov na základe porozumenia kontextu. Náročné pre žiakov boli tiež položky zamerané na výber odpovede zo štyroch možností so zreteľom na kontext, najmä použitie vhodnej predložky, časovej spojky a prídavného mena v prívlastku.

Najobťažnejšou úlohou v časti *Čítanie s porozumením* bolo zhrnutie čítaného textu, v ktorej žiaci na základe porozumenia témy a hlavnej myšlienky mali do kontextu doplniť adekvátne lexikálne jednotky. Veľmi nízku úspešnosť riešenia (1,5 % – 23,8 %) zaznamenali položky zamerané na produkciu podstatných mien pomocou analýzy a indukcie, teda zapojením vyšších myšlienkových operácií. Problematické bolo aj určovanie pravdivosti a nepravdivosti výrokov a hľadanie referencie v častiach textu, ktoré vyžadovali hlbšie pochopenie informácií, nielen ich lokalizovanie.

Na druhej strane, najlepšie riešeným typom úloh (51,0 % – 70,7 %) bolo priradovanie správnych otázok k prezentovaným odpovediam, kde išlo o výber z 10 možností, a tiež riešenie takých položiek, ktoré obsahovali jednoduchú syntax a frekventovanú lexiku prebratú z latinčiny alebo angličtiny.

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z NJ úroveň B1

Testy EČ MS z nemeckého jazyka sú testami relatívneho výkonu, takzvané NR testy (*Norm Referenced*). Cieľom takéhoto testu je vzájomne porovnať výsledky žiakov a zoradiť ich podľa dosiahnutej úspešnosti. NR testy musia nevyhnutne obsahovať položky s rôznym stupňom obťažnosti, aby rozlíšili žiakov. Opakom takýchto testov sú testy overovacie – CR (*Criterion Referenced*), označované ako testy absolútneho výkonu, ktorých cieľom je overiť, či si žiak osvojil určité poznatky a zručnosti, ktoré sú vopred stanovené ako podstatné. Výsledok žiaka sa neporovnáva s výsledkami iných žiakov, ale s vopred určenými kritériami. V týchto testoch by mal byť zastúpený každý tematický celok učiva, reprezentovaný dostatočným počtom úloh.

V tejto časti analýzy sa zameriavame na vlastnosti jednotlivých položiek, ktoré dokladujú charakter a kvalitu NR testu.

V školskom roku 2013/2014 riešili žiaci na úrovni B1 maturitný test v dvoch variantoch. Distribúcia týchto variantov medzi žiakmi bola takmer rovnaká. *Variant 1314* písalo 3 433 žiakov, *variant 1713* písalo 3 437 žiakov. Priemerná úspešnosť v oboch variantoch bola porovnateľná (36,4% a 36,1%). Reliabilita v jednotlivých častiach variantov testu bola porovnateľná (0,878 a 0,881). Taktiež porovnateľná bola aj obťažnosť oboch variantov, medzi zodpovedajúcimi si položkami vo variantoch neboli vecne významné rozdiely. Oba varianty môžeme považovať za ekvivalentné.

Ďalšie analýzy sa budú vzťahovať k položkám variantu 1314.

Charakteristiky položiek

Pri interpretácii výsledkov vychádzame zo štatistických ukazovateľov, ktoré charakterizujú jednotlivé položky. Jednotlivé štatistické ukazovatele najprv objasníme, aby sme uľahčili orientáciu v grafoch a tabuľkách.

Štatistické ukazovatele, ktoré charakterizujú každú položku v teste, sú: obťažnosť, citlivosť, neriešenosť, vynechanosť, nedosiahnutosť a medzipoložková korelácia.

Obťažnosť položky je charakteristika položky testu vypočítaná ako podiel žiakov, ktorí na položku odpovedali správne. Hodnota 0 znamená vysokú obťažnosť položky (nikto na ňu neodpovedal správne), hodnota 1 znamená nízku obťažnosť položky (všetci na ňu odpovedali správne). Pre lepšiu názornosť môžeme obťažnosť položky vyjadriť v percentách.

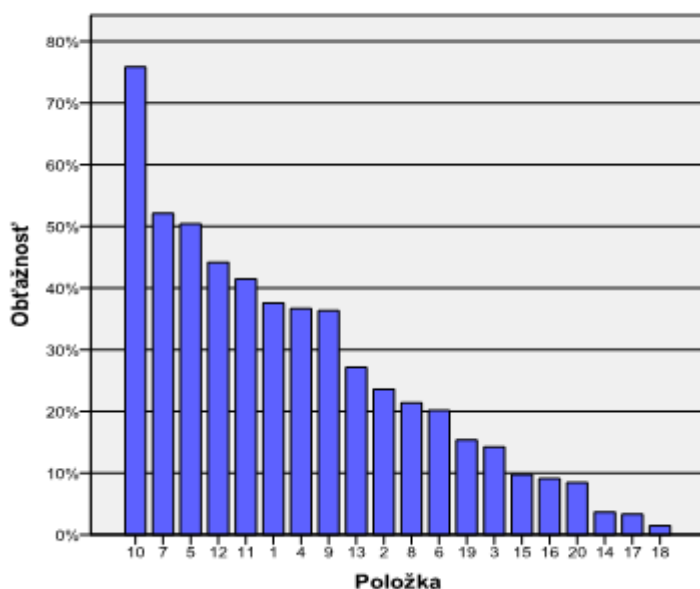
Tab. 12 Klasifikácia položiek podľa obťažnosti

Hodnota obťažnosti	Obťažnosť položky
0 – 20 %	veľmi obťažná
20 – 40 %	obťažná
40 – 60 %	stredne obťažná
60 – 80 %	ľahká
80 – 100 %	veľmi ľahká

Z hľadiska zabezpečenia vysokej reliability je optimálne, aby sa obťažnosť väčšiny položiek pohybovala okolo 50 %. Kvôli rozlíšeniu žiakov je však potrebné, aby boli v teste zastúpené aj ťažké a veľmi ťažké položky, a naopak tiež ľahké a veľmi ľahké položky, v pomere určenom špecifikáciou daného testu.

Z obrázka č. 9 je vidieť, že v časti *Počúvanie s porozumením* bola najlepšie riešenou položkou položka č. 10 (viac ako 75 %) a položka č. 18 (1,4 %) bola riešená s najnižšou priemernou úspešnosťou.

Nemecký jazyk úroveň B1 2014, forma 1314 - časť počúvanie

Obr. 9 Graf obťažnosti položiek – počúvanie s porozumením

Ukázalo sa, že najväčšie problémy v tejto časti testu žiakom spôsobovala úloha „Zhrnutie“ (položky 14 – 20), v ktorej si dvakrát vypočuli východiskový text a na základe jeho porozumenia mali do jeho zhrnutia doplniť adekvátnu lexiku. V nasledujúcej tabuľke uvádzame ako príklad položku 16 z tejto úlohy, ktorej hodnota obťažnosti bola 9,1 %, teda bola pre žiakov veľmi obťažná:

položka číslo	úloha – dopĺňanie slov do zhrnutia textu	časť	%
16	<p>Kaya lernt gut, denn sie möchte eines Tages kranke <input type="text"/> behandeln.</p> <p><i>východiskový text nahrávky:</i> "Ich brauche gute Noten, weil ich meinem Opa versprochen habe, dass ich Tierärztin werde."</p> <p><i>správna odpoveď:</i> <u>Tiere</u></p>	3	9,1 %

Vysokú úspešnosť riešenia mala položka č. 10 (75,8 %), kde stačilo v počúvanom texte zachytiť podstatnú informáciu obsahujúcu jednoduchú slovnú zásobu, podobnú formulácii správnej odpovede, a položka č. 07 (52,1 %), kde správna odpoveď obsahovala synonymický výraz podobný výrazu v počúvanom texte, t. j. riešenie si nevyžadovalo hlbšiu analýzu alebo aplikáciu (vyššie myšlienkové procesy).

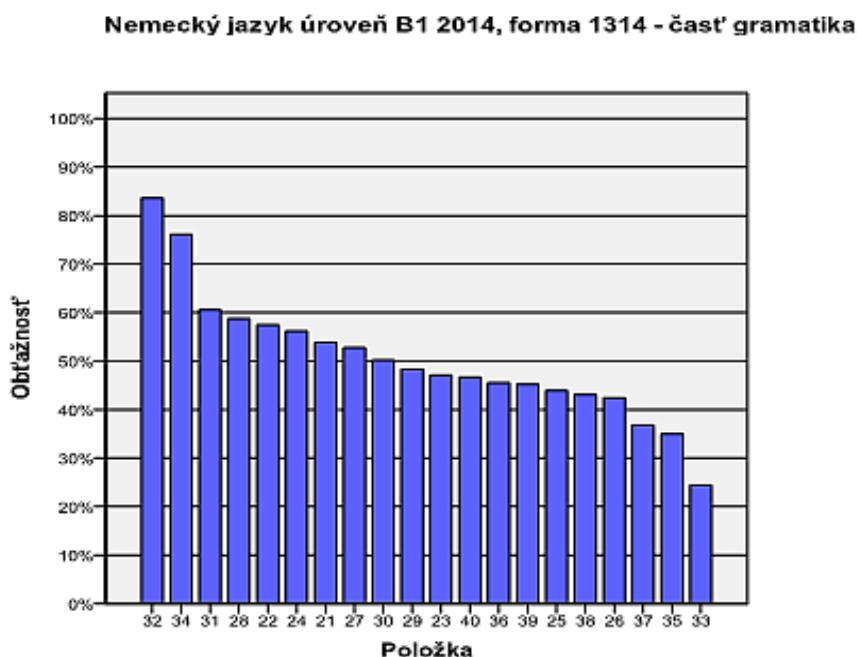
Na základe štatistických podkladov položku č. 10 označujeme ako ľahkú, položku č. 07 ako stredne obtiažnú.

položka číslo	úloha - výber z 3 možností	časť	%
10	<p>Tanja fand es interessant, die Nacht <input type="text"/> zu verbringen.</p> <p><i>východiskový text nahrávky:</i> In Südafrika habe ich in einem kleinen Häuschen in der Krone eines Baumes übernachtet.</p> <p><i>možnosti:</i> A. in einem Zelt B. auf einer Wiese C. in einem Baumhaus</p> <p><i>správna odpoveď:</i> <u>C.</u></p>	2	75,8 %

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
07	<p>Katrin freut sich als Moderatorin, wenn sie <input type="text"/>.</p> <p><i>východiskový text nahrávky:</i> ZEIT CAMPUS: Was sind das für Momente, in denen Sie Ihr Job glücklich macht? BAUERFEIND: Vor allem, wenn sich ein Gesprächspartner öffnet und wirklich etwas von sich verrät.</p> <p><i>možnosti:</i> A. bald eine billige Wohnung findet B. genug Zeit für sich und ihre Familie hat C. etwas Neues über ihre Interviewpartner erfährt D. sich mit ihren Bekannten unterhalten kann</p> <p><i>správna odpoveď:</i> <u>C.</u></p>	1	52,1 %

V časti *Gramatika a lexika* sa nedá konštatovať, ktorý typ úloh žiakom spôsoboval najväčšie problémy pri riešení – v tom istom type úloh sa vyskytovali položky s veľmi vysokou aj s veľmi nízkou obťažnosťou (v položkách 31 – 40 bola škála úspešnosti riešenia od 24,4 % do 84,0 %). Išlo o typ úlohy vyžadujúci si deduktívny výber vhodnej lexiky z banky slov a jej doplnenie do prečítaného a porozumeného textu.

Naopak, najmenej obťažné boli pre testovanú vzorku žiakov úlohy na výber odpovede z banky slov, ktoré obsahovali jednoduchšiu lexiku, a úlohy s výberom odpovede zo štyroch možností, v ktorých žiaci najistejšie ovládali tvorbu minulých časov sloviess resp. neurčité zámená (hodnota obťažnosti 56,2 % – 84,0 %).

Obr. 10 Graf obťažnosti položiek – gramatika a lexika

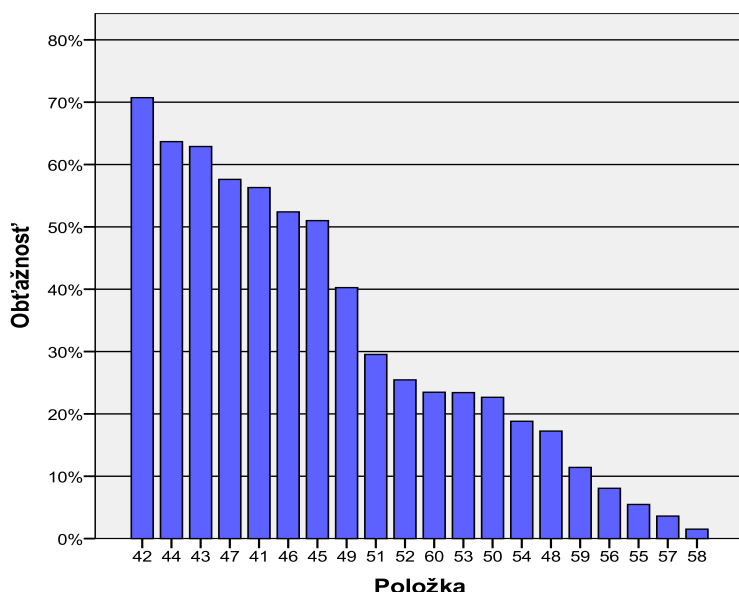
Pre názornú ukážku uvádzame znenie a riešenie položiek 33 a 32, teda najobťažnejšej a najmenej obťažnej položky v tejto časti testu:

položka číslo	úloha – výber z banky slov	časť	%
33	Doch seine größte <input type="text"/> und das Zentrum seines Lebens war sein Tropenkrankenhaus in dem kleinen Dorf Lambaréné in Gabun in Afrika. <i>správna odpoveď: Freude</i>	2	24,4 %

položka číslo	úloha – výber z banky slov	časť	%
32	Er schrieb <input type="text"/> Bücher über Religion, Musikgeschichte (zum Beispiel über Johann Sebastian Bach) und Philosophie. <i>správna odpoveď: <u>viele</u></i>	2	83,6 %

V časti *Čítanie s porozumením* sa za najobťažnejšiu dá jednoznačne označiť úloha „Zhrnutie“, v ktorej žiaci na základe porozumenia témy a hlavnej myšlienky čítaného textu mali do jeho zhrnutia doplniť adekvátnu lexiku. Jednotlivé položky tejto úlohy dosiahli veľmi nízku úspešnosť riešenia (1,5 % – 23,8 %). Úplne najťažšími boli pre žiakov zadania, v ktorých mali doplniť podstatné mená na základe preformulovania informácií z textu, t.j. nemohli doplniť presne tie výrazy, ktoré boli použité v texte, ale nájsť ich synonymá (4 položky s úspešnosťou 1,5 – 8,1 %). Podľa špecifikačnej tabuľky však tieto položky boli označené ako stredne obťažné, ľahké a veľmi ľahké. Neúspešnosť ich riešenia, teda že štatistické ukazovatele vyhodnotili položky ako veľmi obťažné, vytvára predpoklad, že mnohí žiaci sa k riešeniu týchto posledných úloh v teste z časových alebo iných dôvodov už ani nedopracovali (porov. *Neriešenosť*, str. 28 – 30).

Nemecký jazyk úroveň B1 2014, forma 1314 - časť čítanie

Obr. 11 Graf obťažnosti položiek – čítanie s porozumením

Najmenej obťažnou položkou v tejto časti testu bola položka č. 42 (70,7 %), ktorej znenie a riešenie uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

položka číslo	úloha – priradovanie otázok k odpovediam	časť	%
42	Wann habe ich angefangen? Eigentlich schon während meines Studiums. Allerdings seit 1966 erst regelmäßig mit festen Kursen. <i>správna odpoveď:</i> (B) <u>Wie lange machen Sie das schon?</u>	1	70,7 %

Medzi najobťažnejšie položky v tejto časti testu patrila napr. položka č. 55:

položka číslo	úloha – dopĺňanie slov do zhrnutia textu	časť	%
55	Das Projekt verbindet zwei <input type="text"/> : Spenden und Aufrunden. <i>východiskový text:</i> Seit einigen Wochen kann jeder in Deutschland in 12 000 Läden sein Kleingeld spenden. Zwei Worte genügen: "Aufrunden, bitte!" – schon bezahlt man z.B. nicht 12,85 Euro, sondern 12,90 Euro. (...) Dank dieser Idee können Menschen nun an 40 000 Kassen in Deutschland fleißig spenden – und gleichzeitig ihr nerviges Kleingeld loswerden. <i>správna odpoveď:</i> Sachen/Teile/Bereiche	3	5,5 %

V súhrnných tabuľkách 15 – 17 sú hraničné (najvyššie a najnižšie) hodnoty obťažnosti zvýraznené červenou farbou.

Citlivosť alebo diskriminačná sila položky je schopnosť položky rozlíšiť dobrých a slabších žiakov. Zoradených žiakov podľa úspešnosti v teste rozdelíme do piatich skupín, pričom citlivosť položky predstavuje rozdiel medzi priemernou úspešnosťou najlepšej a najslabšej pätiny testovaných žiakov. Citlivosť nižšiu ako 30 % považujeme za nedostatočnú, záporná hodnota identifikuje kritickú položku.

Tab. 13 Klasifikácia položiek podľa citlivosti

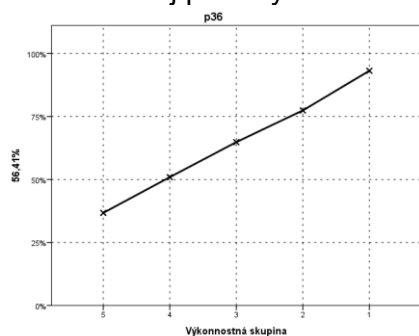
Hodnota citlivosti	Miera citlivosti
menej ako 0,0 %	kritická
0,0 % – 30,0 %	nedostatočná
nad 30,0 %	vyhovujúca

V tabuľkách 15 – 17 sú kritické a nedostatočné hodnoty citlivosti vyznačené zelenou farbou.

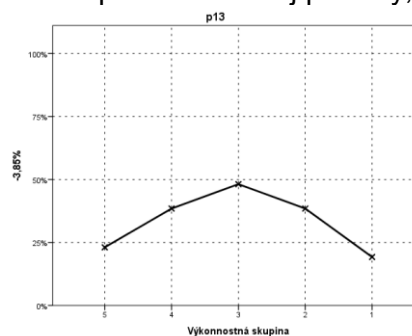
Distribúcia úspešnosti sa prezentuje grafmi, ktoré podrobnejšie znázorňujú vzťah medzi výkonnosťou žiakov v celom teste (5 skupín na osi x) a ich priemernými úspešnosťami v danej poločke osi y. V prvej pätine (1) sa nachádzajú žiaci s najvyššou percentuálnou úspešnosťou riešenia testu, poslednú skupinu (5) tvoria najmenej úspešní žiaci. Vľavo pri každom grafe je uvedená citlivosť položky.

Podľa výslednej čiary rýchlo odhadneme charakter

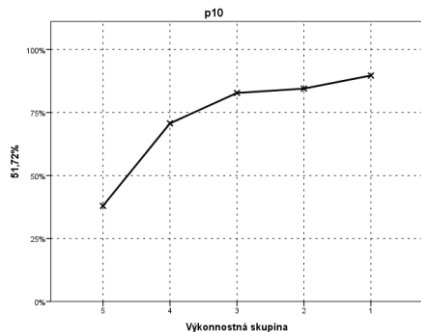
- vhodnej položky

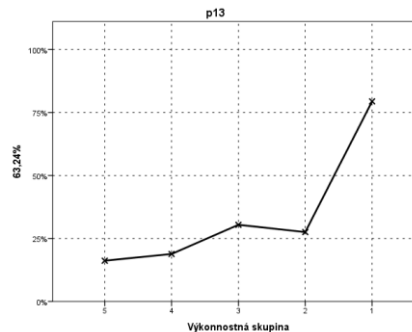
- alebo úplne nevhodnej položky;

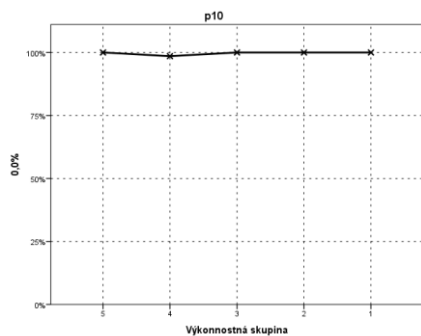
- položky, ktorá výrazne oddeľuje najmenej úspešných žiakov od ostatných

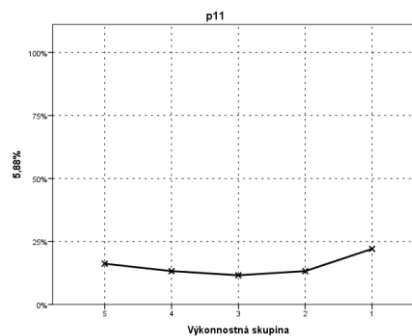
- alebo najúspešnejších od ostatných.

- položky, ktorá slabo diferencuje, pretože je pre všetkých veľmi ľahká

- alebo veľmi ťažká.

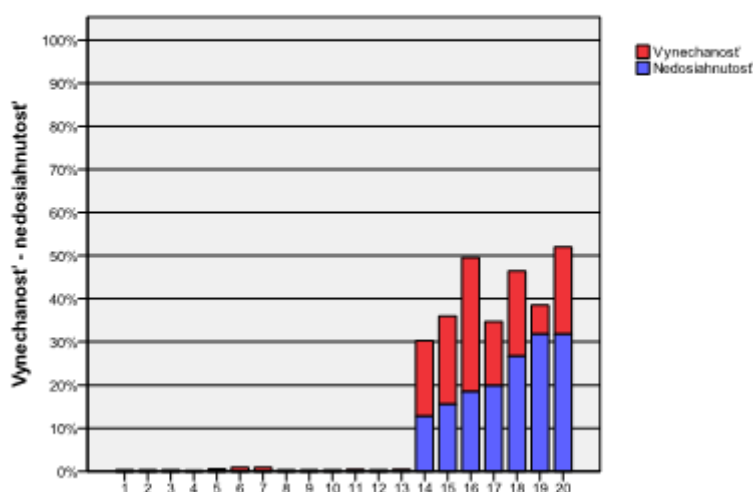

Neriešenosť položky predstavuje percentuálny súčet nedosiahnutých a vynechaných riešení. **Vynechanosť** položky nastáva vtedy, ak žiak položku neriešil, ale niektorú z nasledujúcich ešte riešil. **Nedosiahnutosť** položky vyjadruje skutočnosť, že žiak túto položku neriešil a zároveň neriešil ani žiadnu z nasledujúcich položiek. Viac ako 30 %-ná neriešenosť položky by mala tvorcov testu vyzvať k úvahe nad príčinami, neriešenosť vyššia ako 50 % považujeme za kritickú.

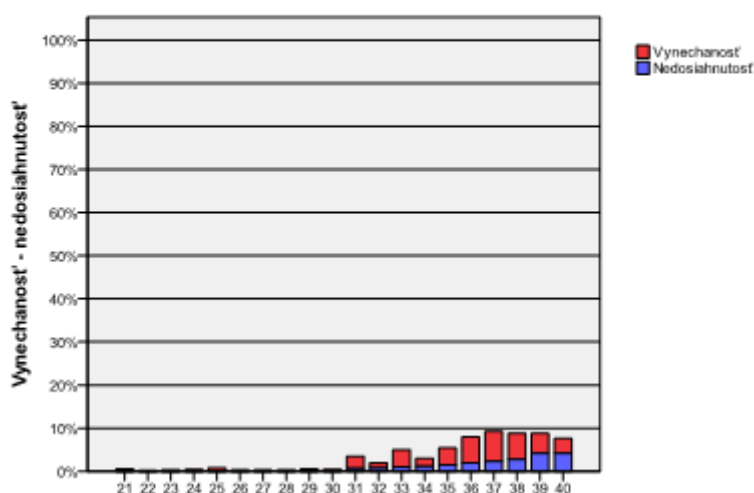
Z grafov na obr. 12 (a – c) je evidentné, že najvyššiu neriešenosť v teste EČ MS NJ B1 2014 mali úlohy na doplnenie lexikálnych jednotiek do zhrnutia textu, a to ako do počúvaného textu (v položkách 16 a 20 dosiahla neriešenosť až kritickú hranicu 50 %), tak aj do čítaného textu (neriešenosť položiek 58 a 59 presiahla hranicu 30 %).

Nad príčinami, ktoré k tomu viedli, sa budeme zamýšľať v nasledujúcej kapitole.

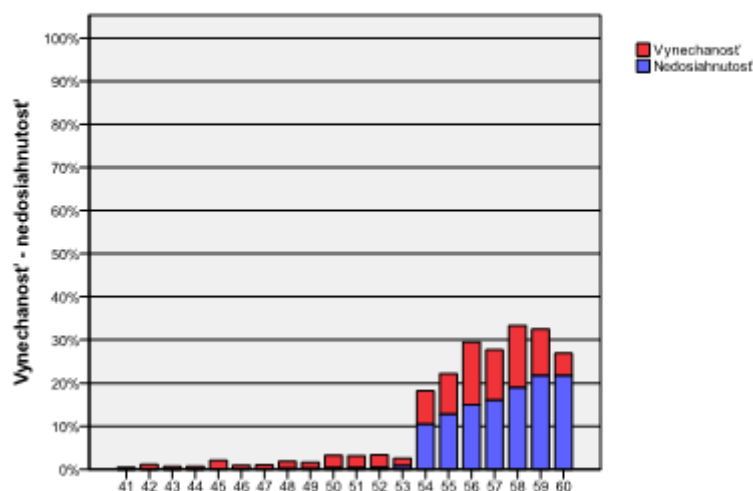
a) Nemecký jazyk úroveň B1 2014, forma 1314 - časť počúvanie

b) Nemecký jazyk úroveň B1 2014, forma 1314 - časť gramatika

c) Nemecký jazyk úroveň B1 2014, forma 1314 - časť čítanie

Obr. 12 Grafy neriešenosti podľa jednotlivých zručností

Medzipoložková korelácia je korelácia medzi položkou a zvyškom testu a vypovedá o vnútornej konzistencii jeho položiek. Táto charakteristika je vyjadrená prostredníctvom koeficientu korelácie Point Biserial (*P.Bis.*) v poslednom stĺpci tabuliek 15 – 17.

Záporná hodnota vypovedá o tom, že položka nerozlišuje „úspešných“ a „menej úspešných“ žiakov, pretože žiaci, ktorých úspešnosť v teste bola nadpriemerná na túto položku odpovedali nesprávne a naopak žiaci, ktorí dosiahli v teste nižšiu úspešnosť, uviedli správnu odpoveď, napríklad hádaním. Aby sme položku považovali za vhodnú, hodnota medzipoložkovej korelácie musí dosahovať úroveň minimálne 0,30. V cudzích jazykoch vypočítaný koeficient $r_{P.Bis.}$ určuje medzipoložkovú koreláciu aj v danej časti testu (Počúvanie, Gramatika a lexika a Čítanie).

Tab. 14 Klasifikácia položiek podľa *P. Bis.*

Hodnota <i>P. Bis.</i>	Rozlišovacia schopnosť položky
záporná hodnota	nerozlišuje dobrých a slabých žiakov
hodnota okolo 0	veľmi slabá rozlišovacia schopnosť
hodnota väčšia ako 0,30	dobrá rozlišovacia schopnosť

4 Analýza položiek testu EČ MS z NJ úroveň B1

V tabuľkách 15 – 17 sú prehľadne zobrazené štatistické ukazovatele pre každú položku v teste, rozdelené podľa jednotlivých zručností.

Ako sme už uviedli, farebne sú zvýraznené hodnoty, ktoré sa vymykajú jedným alebo druhým smerom z rámca ideálnej položky, teda takej, ktorej všetky uvedené hodnoty spĺňajú predpísané normy kvality. Všetky parametre priaznivé boli zaznamenané v časti počúvanie len u položiek: 4 a 9, ale v mnohých farebne vyznačených položkách sa hodnoty veľmi približujú žiadaným hodnotám (napr. v položkách 11 a 12). V časti gramatika a lexika sa vyskytlo veľmi málo položiek s niektorou hodnotou mimo rámca a v časti čítanie je podobná situácia ako pri počúvaní, problémovou časťou testu boli úlohy na doplňovanie lexikálnych jednotiek do zhrnutia textu.

Tab. 15 Súhrnné charakteristiky položiek – Počúvanie s porozumením

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosaiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Point Biserial
1	37,6	32,8	,00	,34	,34	,180
2	23,6	28,7	,00	,32	,32	,274
3	14,2	20,1	,00	,34	,34	,272
4	36,6	52,3	,00	,23	,23	,340
5	50,4	8,5	,00	,52	,52	,071
6	20,1	21,6	,00	,89	,89	,174
7	52,1	15,2	,00	,86	,86	,074
8	21,4	16,9	,00	,34	,34	,191
9	36,3	52,5	,00	,29	,29	,336
10	75,8	28,7	,00	,37	,37	,133
11	41,5	36,9	,00	,46	,46	,290
12	44,2	37,9	,00	,37	,37	,288
13	27,1	16,6	,06	,40	,46	,059
14	3,6	11,5	12,78	17,52	30,31	,230
15	9,7	31,9	15,57	20,45	36,02	,383
16	9,1	26,4	18,39	31,20	49,58	,384
17	3,3	10,3	19,88	14,85	34,73	,241
18	1,4	5,4	26,66	19,76	46,42	,197
19	15,3	39,4	31,74	6,78	38,52	,339
20	8,4	29,6	31,74	20,22	51,97	,382

Tab. 16 Súhrnné charakteristiky položiek – Gramatika a lexika

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	(Point Biserial
21	53,8	51,7	,00	,57	,57	,321
22	57,5	61,1	,00	,20	,20	,407
23	47,1	50,1	,00	,37	,37	,341
24	56,2	52,8	,00	,40	,40	,347
25	43,9	51,5	,00	,80	,80	,332
26	42,5	14,0	,03	,26	,29	,062
27	52,7	41,8	,03	,29	,32	,269
28	58,7	66,2	,03	,34	,37	,416
29	48,3	35,9	,03	,55	,57	,197
30	50,2	54,2	,03	,46	,49	,341
31	60,5	70,4	,69	2,82	3,50	,482
32	83,6	38,3	,83	1,15	1,98	,291
33	24,4	52,6	1,03	3,96	5,00	,451
34	76,1	54,5	1,12	1,90	3,02	,412
35	35,0	69,5	1,52	3,88	5,40	,519
36	45,5	69,5	1,95	6,03	7,99	,491
37	36,8	66,5	2,33	6,92	9,25	,475
38	43,1	65,9	2,82	6,00	8,82	,470
39	45,2	75,4	4,19	4,60	8,79	,540
40	46,7	74,9	4,19	3,39	7,58	,524

Tab. 17 Súhrnné charakteristiky položiek – Čítanie s porozumením

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Point Biserial
41	56,3	79,9	,00	,46	,46	,539
42	70,7	59,8	,00	1,09	1,09	,448
43	62,9	63,0	,00	,66	,66	,431
44	63,7	59,2	,03	,69	,72	,415
45	51,0	67,8	,09	1,95	2,04	,478
46	52,4	62,4	,09	,86	,95	,417
47	57,6	67,9	,09	,92	1,01	,479
48	17,2	25,8	,23	1,61	1,84	,227
49	40,3	39,8	,23	1,38	1,61	,277
50	22,7	39,5	,29	2,96	3,25	,293
51	29,5	44,8	,34	2,82	3,16	,319
52	25,5	46,5	,49	2,84	3,33	,398
53	23,4	35,3	,78	1,81	2,59	,287
54	18,8	44,6	10,46	7,73	18,18	,345
55	5,5	15,2	12,73	9,48	22,21	,219
56	8,1	24,8	14,91	14,59	29,50	,280
57	3,6	12,0	16,03	11,66	27,69	,204
58	1,5	5,0	18,87	14,48	33,35	,131
59	11,4	28,1	21,72	10,80	32,52	,275
60	23,5	54,2	21,72	5,17	26,89	,385

V ďalšej časti tejto kapitoly sa zameriame na analýzu vybraných položiek z jednotlivých častí testu tak, aby boli zastúpené všetky jazykové zručnosti, a aby vybrané položky boli zaujímavé pre odbornú i širšiu verejnosť. Pokúsime sa vysvetliť zámer autorov testov a tiež zmýšľanie žiakov pri voľbe odpovede.

Pri interpretácii kvality položiek vychádzame z tabuliek poskytujúcich štatistické hodnoty analýzy testových položiek. Tabuľka v prvom riadku obsahuje možnosti voľby odpovede, napr. A01, B01, C01, D01 sú 4 ponúknuté možnosti voľby odpovede v testovej položke 01. Posledný stĺpec prvého riadku (X01) predstavuje neriešenie testovej položky 01.

Pri úlohách s výberom odpovede sa vyhodnocuje osobitne každá ponúknutá odpoveď. Žltou farbou je označená správna odpoveď. Ostatné možnosti sú takzvané distraktory, ktoré tiež pomáhajú charakterizovať položku z viacerých aspektov. Cieľom skúmania je zistiť, aká je proporionalita voľby distraktorov a správnej odpovede, usudzovať, akí žiaci volili správnu odpoveď, akí jednotlivé distraktory.

Údaje v druhom riadku tabuľky predstavujú koreláciu medzi položkou a zvyškom testu Point Biserial (*P.Bis*). Položku charakterizuje *P.Bis* jej správnej odpovede, ktorý nesmie mať zápornú hodnotu a mal by mať hodnotu nad 0,30. V tabuľke sa uvádza aj *P.Bis* všetkých ostatných možností odpovede, ktoré by naopak mali mať zápornú hodnotu, pretože distraktory alebo žiadnu odpoveď by si mali voliť žiaci celkovo menej úspešní v teste. Pri nedodržaní tohto kritéria je hodnota zvýraznená hnedou farbou.

V ďalších riadkoch tabuľky sú uvedené hodnoty P, čo je podiel žiakov z celkového súboru testovaných žiakov, ktorí si volili danú možnosť (frekvencia), a údaj N – počet žiakov. Tieto dva údaje by mali byť najvyššie v označenom stĺpci so správnou odpoveďou.

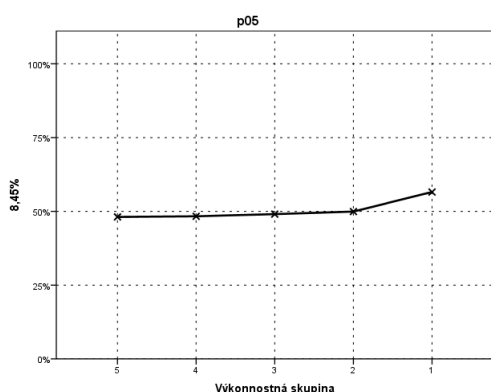
Tab. 18 Tabuľka položkovej analýzy – vzor

	A01	B01	C01	D01	X01
P. Bis.	-,17	,39	-,08	-,26	-,03
P	,13	,48	,18	,20	,00
N	1683,00	6157,00	2288,00	2589,00	29,00

Časť Počúvanie s porozumením – obsahová analýza položiek

V položkách č. 14 – 20 (3. úloha) pozorujeme vyššiu neriešenosť. Je daná tým, že na rozdiel od predošlých dvoch úloh tu ide o úlohu, ktorá si na vyriešenie vyžaduje lepšie ovládanie slovnnej zásoby a náročnejšie myšlienkové operácie ako predošlé dve úlohy. Žiaci totiž nemajú k dispozícii možnosti na výber správnej odpovede, ale slová do zhrnutia textu musia sami vyprodukovať na základe pochopenia kontextu a ovládania vhodných lexikálnych jednotiek. Na zvýšenú kognitívnu náročnosť úlohy reagujú niektorí žiaci tým, že takúto úlohu jednoducho neriešia. Z uvedeného dôvodu vychádzajú pri štatistickej analýze neželané hodnoty (farebne vyznačené v tabuľke 15) aj v ďalších vlastnostiach charakterizujúcich uvedené položky, ktoré s ich vysokou neriešenosťou priamo súvisia (nedosiahnutosť, vynechanosť a obťažnosť položky).

Niektoré položky v časti Počúvanie s porozumením dosiahli výrazne nízku hodnotu citlivosti (položky 05 a 18), čiže dobre nerozdelili žiakov podľa správnosti riešenia na „dobrých“ – priemerne úspešnejších žiakov v teste a „zlých“ – priemerne menej úspešných žiakov v teste. Na položku 05 odpovedali žiaci na 50 % správne, bez ohľadu na ich zaradenie do výkonnostnej skupiny.

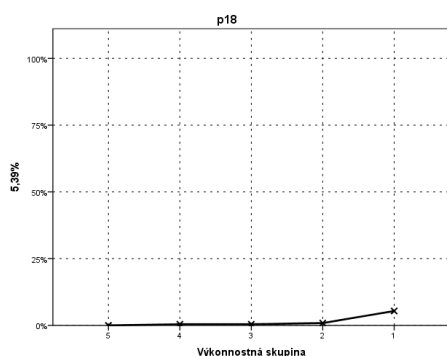

Obr. 13 Graf distribúcie úspešnosti – položka 05 testu NJ B1 2014

Išlo o nasledovnú položku:

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
05	<p>Das Studium und die Arbeit bei der Internetsendung <input type="text"/> .</p> <p>A. schaffte Katrin ohne Probleme B. machten Katrin große Sorgen C. planten auch Katrins Fernsehkollegen D. wurde von Katrins Vater oft kritisiert</p> <p><i>východiskový text:</i> Ich konnte die Arbeit und das Studium problemlos kombinieren.</p> <p><i>správna odpoveď:</i> A</p>	1	50,4 %

Na položku 18 neodpovedali alebo nesprávne odpovedali takmer všetci žiaci.

Obr. 14 Graf distribúcie úspešnosti – položka 18 testu NJ B1 2014

Išlo o nasledovnú položku:

položka číslo	úloha – dopĺňanie slov do zhrnutia textu	časť	%
18	Obwohl Kaya die einzige Schülerin an der Schule ist, muss sie sich genauso <input type="text"/> wie alle anderen Schüler. <i>východiskový text:</i> Auch wenn Kaya jetzt allein ist, drückt die Lehrerin kein Auge zu: „Wir haben ganz normalen Unterricht wie an allen Hamburger Schulen.“ Mit Klassenarbeiten, Zeugnissen, Wandertagen und Klassenfahrten. <i>správna odpoveď:</i> anstrengen/benehmen/verhalten/bemühen	3	1,4 %

Z pohľadu korelácie položiek so zvyškom testu za najproblematickejšie v časti Počúvanie s porozumením považujeme položky: 05, 07 a 13. Tieto položky nekorešponujú dobre s celkovou úspešnosťou v teste.

Tab. 19 Tabuľka položkovej analýzy – položky 05, 07 a 13 testu NJ B1 2014

		A05	B05	C05	D05	X05
1	P. Bis.	,07	,09	-,08	-,11	,00
2	p	,50	,16	,21	,12	,00
3	N	1730,00	540,00	726,00	420,00	17,00

		A07	B07	C07	D07	X07
1	P. Bis.	,00	-,08	,07	-,02	-,02
2	p	,11	,13	,52	,22	,01
3	N	394,00	455,00	1788,00	768,00	28,00

		A13	B13	C13	X13
1	P. Bis.	,15	-,20	,06	-,01
2	p	,32	,40	,27	,00
3	N	1098,00	1389,00	931,00	15,00

Položku 05 sme uviedli na str. 35, položku 07 na str. 25. Položka 13 bola v tomto znení:

položka číslo	úloha – výber z 3 možností	časť	%
13	<p>Tanja möchte als Nächstes <input type="text"/>.</p> <p>A. einen langen Urlaub in Rom verbringen B. einige Monate in Afrika arbeiten C. mehrere Städte und Länder bereisen</p> <p><i>východiskový text:</i> Meinen nächsten Kurzurlaub werde ich in Italiens Hauptstadt Rom verbringen. Meine nächste Fernreise wird mich definitiv wieder auf den afrikanischen Kontinent führen. Ich möchte mir auf jeden Fall einige Städte im Norden Afrikas anschauen, dann eine Weinregion im Süden und einen Safari-Park in Äthiopien.</p> <p><i>správna odpoveď:</i> C</p>	2	27,1 %

Ako optimálne pre testovanú populáciu sa v časti Počúvanie s porozumením ukázali položky 04 a 09.

Obidve tieto položky sú z pohľadu náročnosti primerané a majú vyhovujúcu citlivosť (dobré teda rozlišujú výkonných žiakov a tých menej výkonnejších) a zároveň dobre korelujú so zvyškom testu. V položke 04 volilo 1 257 „dobrých“ žiakov správnu odpoveď C, slabší žiaci volili v prevažnej miere distraktor A, D a B, 7 slabých žiakov neuviedlo žiadnu odpoveď. V položke 09 volilo 1 246 úspešných žiakov správnu možnosť C, slabší žiaci volili distraktory. Kladná hodnota *P.Bis* v stĺpci X09 znamená, že žiadnu odpoveď pri tejto položke nedalo aj niekoľko inak v teste výkonných žiakov.

Tab. 20 Tabuľka položkovej analýzy – položky 04 a 09 testu NJ B1 2014

		A04	B04	C04	D04	X04
1	P. Bis.	-,19	-,11	,34	-,10	-,02
2	p	,31	,11	,37	,21	,00
3	N	1059,00	384,00	1257,00	723,00	7,00

		A09	B09	C09	X09
1	P. Bis.	-,28	-,06	,34	,01
2	p	,52	,11	,36	,00
3	N	1794,00	384,00	1246,00	8,00

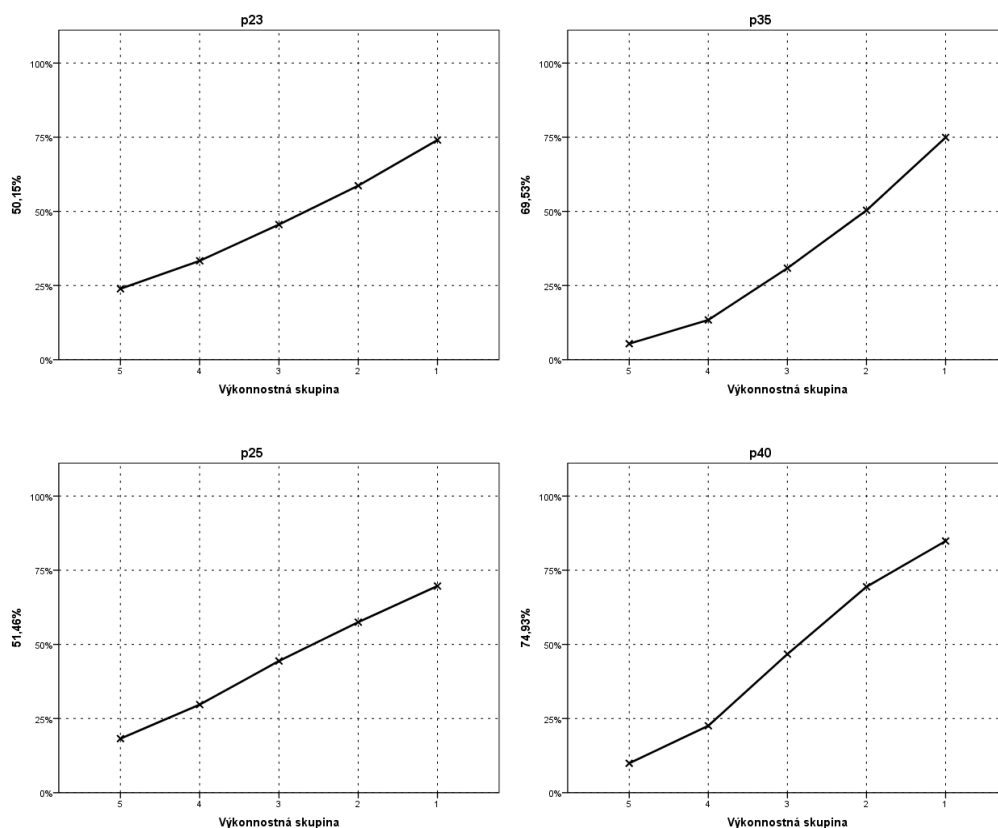
položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
04	<p>Früher träumte Katrin von <input type="text"/>.</p> <p>A. einer Karriere als Moderatorin B. einem Hochschulstudium C. einer Reise ins Ausland D. einem Casting im Fernsehen</p> <p><i>východiskový text:</i> Die Stellenanzeige von der Internetsendung zum Beispiel fand ich, als ich eigentlich gerade eine Reise nach Argentinien planen wollte.</p> <p><i>správna odpoveď:</i> C</p>	1	36,6 %

položka číslo	úloha – výber z 3 možností	časť	%
09	<p>In Afrika steht Tanja früh auf, weil sie <input type="text"/>.</p> <p>A. sich schon auf ein gutes Frühstück freut B. es von ihrem Leben zu Hause gewöhnt ist C. die Tierwelt morgens faszinierend findet</p> <p><i>východiskový text:</i> <u>FRAGE:</u> Bist du auf Reisen eher der frühe Vogel oder gehst du spät schlafen? <u>Tanja Köhler:</u> Wenn ich auf Reisen bin, dann gehöre ich zu den frühen Vögeln. Besonders auf meinem Reisen in Afrika habe ich es morgens selten länger als bis sieben Uhr in meinem Bett ausgehalten. Schnell ging es immer zum Frühstück und dann raus in die wunderbare Natur. Die meisten Tiere sind am frühen Morgen besonders aktiv, da lohnt sich das frühe Aufstehen. In Deutschland funktioniere ich anders: dort bin ich es nicht gewöhnt, so früh aufzustehen.</p> <p><i>správna odpoveď:</i> C</p>	2	36,3 %

Časť Gramatika a lexika – obsahová analýza položiek

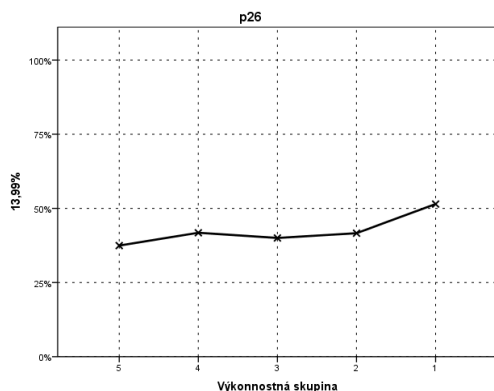
V časti Gramatika a lexika boli všetky položky stredne obtiažné, okrem položky 32, ktorá bola veľmi ľahká a položiek 34 a 31, ktoré boli ľahké (pozri tabuľku 16). Tento odsek testu pozostával z dvoch blokov úloh: pri položkách 21 – 30 dopĺňali žiaci vhodný gramatický tvar do textu výberom zo 4 možností odpovede, pri položkách 31 – 40 výberom z ponúkanej banky slov.

Všetky položky až na položku 26 mali vyhovujúcu citlivosť a spoľahlivo dokázali diferencovať výkonnostné spektrum žiakov. Výkonnostná skupina 5 vykazovala veľmi nízke percento úspešnosti v riešení úloh, naopak, žiaci výkonnostnej skupiny 1 boli v riešení vysoko úspešní.

Obr. 15 Grafy distribúcie úspešnosti – výber položiek z časti Gramatika a lexika, test NJ B1 2014

Spomínaná problematická položka č. 26 dobre nerozlíšila žiakov, u všetkých, bez ohľadu na zaradenie do výkonnostných skupín, sme pri tejto položke zaznamenali približne rovnakú hodnotu obťažnosti. Mierne úspešnejší boli žiaci najvyššej výkonnostnej skupiny (1), avšak ani u nich hodnota obťažnosti nebola vysoká (len cca 50 %). Žiaci výkonnostných skupín 2 a 3 dokonca riešili položku menej úspešne ako žiaci 4. výkonnostnej skupiny.

Obr. 16 Graf distribúcie úspešnosti – položka 26 testu NJ B1 2014

Znenie a riešenie analyzovaných položiek č. 23, 25, 26, 35 a 40, ktorých grafy sme uviedli na predchádzajúcej strane, bolo nasledovné:

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
23	Sie bestand aus einem Marzipankern umgeben von Nougat und von einer <input type="text"/> Schokoladenglasur. A. dunkler B. dunklen C. dunkles D. dunklem <i>správna odpoveď: <u>B</u></i>	1	47,1 %

položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
25	Noch <input type="text"/> Paul Fürst auf die Idee kam, sich das Namens-recht an seiner Kreation zu sichern, wurde die Kugel von anderen Herstellern längst erfolgreich kopiert. A. bevor B. seitdem C. wenn D. nachdem <i>správna odpoveď: <u>A</u></i>	1	43,9 %

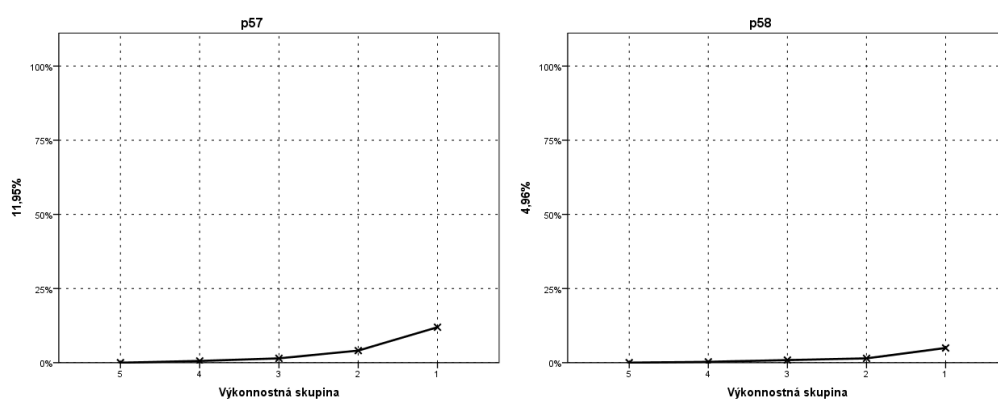
položka číslo	úloha – výber zo 4 možností	časť	%
26	Aber nur das Salzburger Café Fürst, noch immer in Familienbesitz, hat das Recht <input type="text"/> den Titel "Original". A. an B. auf C. für D. über <i>správna odpoveď: <u>B</u></i>	1	42,5 %

položka číslo	úloha – výber z banky slov	časť	%
35	...und baute dort ein Krankenhaus mit einer Leprastation <input type="text"/> <i>správna odpoveď: <u>auf</u></i>	2	35,0 %

položka číslo	úloha – výber z banky slov	časť	%
40	Für sein Engagement für verfolgte Menschen, Frieden, Wahrheit und Freiheit <input type="text"/> Albert Schweitzer im Jahr 1952 den Friedensnobelpreis. <i>správna odpoveď: <u>bekam</u></i>	2	46,7 %

Časť Čítanie s porozumením – obsahová analýza položiek

Z grafu neriešenosti na obr. 12 a z tabuľky č. 17 je viditeľná vysoká neriešenosť poslednej úlohy testu, t. j. úlohy s krátkou odpoveďou, v ktorej mali žiaci na základe prečítaného textu doplniť vhodné lexikálne jednotky do jeho zhrnutia. Neriešenosť položiek 54 – 60 sa v štatistických ukazovateľoch prejavila tiež v podobe extrémne nízkych hodnôt obťažnosti (1,5 % - 23,5 %) a citlivosti. Okrem položiek 54 a 60, ktoré boli riešené väčším množstvom žiakov a u ktorých sa prejavila aj dobrá schopnosť rozlíšiť slabších žiakov od výkonnejších, v ostatných položkách sa táto vlastnosť nemohla prejavovať z toho dôvodu, že ju žiaci neriešili, a teda úspešnosť riešenia bola nulová alebo blízka nule u všetkých výkonnostných skupín žiakov.

Obr. 17 Graf distribúcie úspešnosti – položky č. 57 a 58 s vysokou neriešenosťou

položka číslo	úloha – dopĺňanie slov do zhrnutia textu	časť	%
57	Diese <input type="text"/> existiert heute in vielen Geschäften an 40 000 Kassen. Zwei Worte genügen: „Aufrunden, bitte!“ <i>správna odpoveď:</i> <u>Möglichkeit/Gelegenheit/Option/Chance</u>	3	3,6 %
58	Für die <input type="text"/> des Projekts ist nicht wichtig, wie viel Geld zusammenkommt. Sie wünschen sich, dass möglichst viele Menschen mitmachen. <i>správna odpoveď:</i> <u>Autoren/Köpfe/Leiter/Gründer/Initiatoren/Gestalter/Planer/Macher/Organisatoren</u>	3	1,5 %

Ostatné dve úlohy z tohto odseku testu boli žiakmi riešené úspešnejšie. Najlepšie riešeným typom úloh v časti Čítanie s porozumením (úspešnosť 51,0 % – 70,7 %) bola úloha na priradovanie správnych otázok k prezentovaným odpovediam, kde išlo o výber z 10 možností. Úloha bola zameraná na porozumenie základným informáciám čítaného textu a položky boli z kategórie stredne obťažných. Najvyššiu úspešnosť dosiahla položka č. 42, ktorá je podľa špecifikačnej tabuľky vyhodnotená ako ľahká.

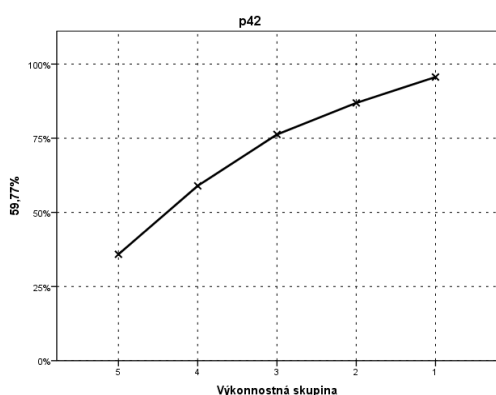
položka číslo	úloha – dopĺňanie slov do zhrnutia textu	časť	%
42	Wann habe ich angefangen? Eigentlich schon während meines Studiums. Allerdings seit 1966 erst regelmäßig mit festen Kursen. <i>správna odpoveď: (B) Wie lange machen Sie das schon?</i>	1	70,7 %

Správnu odpoveď volilo 2 428 žiakov. Ostatné distraktory neboli natoľko atraktívne, že by dokázali zmiasť väčší počet žiakov. Položka má tiež vyhovujúcu hodnotu *P. Bis*, teda dobre koreluje s ostatnými položkami v teste.

Tab. 21 Tabuľka položkovej analýzy – položka 42 testu NJ B1 2014

		A42	B42	C42	D42	E42	F42	G42	H42	I42	J42	X42
1	P. Bis.	-,17	,45	-,19	-,14	-,15	-,07	-,09	-,13	-,08	-,09	-,07
2	p	,04	,71	,11	,04	,02	,01	,02	,02	,01	,01	,01
3	N	138,00	2428,00	374,00	126,00	77,00	41,00	56,00	61,00	43,00	47,00	38,00

V grafickom znázornení položky na obr. 18 je na krivke distribúcie viditeľné, že položka dobre rozlíšila žiakov podľa výkonnostných skupín. Výkonnostná skupina 5 riešila položku neúspešne, resp. na dolnej hranici úspešnosti 33 %, pričom výkonnostná skupina 1 dosiahla veľmi vysokú úspešnosť cca. 95 %. Priemerná hodnota citlivosti položky je 59,8 % (pozri tabuľku 17).

Obr. 18 Graf distribúcie úspešnosti – položka č. 42 testu NJ B1 2014

5 Vyhodnotenie PFIČ MS z NJ úroveň B1

Cieľom tejto časti skúšky bolo preveriť schopnosť žiakov písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni. Testovalo sa pochopenie zadania a dodržanie obsahu, kompozícia a štylizácia, rozsah slovnej zásoby a používanie primeraných jazykových štruktúr, formálne členenie písomného prejavu a pravopis.

Žiakom bola zadaná jedna úloha so štrukturalizovaným zadaním, ktoré tematicky vychádzalo z cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturanta z daného cudzieho jazyka.

Téma: **Umzug in die Slowakei**

Ihre Freundin oder Ihr Freund aus Deutschland möchte in den Ort umziehen, wo Sie wohnen, und bittet Sie um gewisse Informationen. Sie beantworten ihre/seine Fragen in einem Brief (160 – 180 Wörter). Beachten Sie dabei folgende Punkte:

- Wo liegt Ihr Wohnort? Beschreiben Sie ihn.
- Wo könnte Ihre Freundin oder Ihr Freund wohnen? Stellen Sie ihr/ihm einige Möglichkeiten vor.
- Wo sehen Sie die Vorteile Ihres Wohnortes und warum?
- Welche Nachteile hat er? (2 Beispiele)
- Wie können Sie Ihrer Freundin oder Ihrem Freund bei der Wohnungssuche helfen?

Časová dotácia na riešenie úlohy bola 60 minút. Za tento čas mali žiaci napísať prácu v rozsahu 160 – 180 slov. Práce žiakov hodnotili na školách interní učitelia, ktorí majú v aprobácii príslušný cudzí jazyk podľa *Pokynov a kritérií na hodnotenie PFIČ z cudzích jazykov*, vydaných NÚCEM. Každú prácu posúdili dvaja hodnotitelia, aby bola zabezpečená reliabilita hodnotenia. Hodnotitelia posudzovali kvalitu práce podľa štyroch stanovených kritérií: obsah textu, členenie a stavba textu, gramatika a slovná zásoba. Za každú z týchto oblastí mohol žiak získať maximálne 5 bodov. Výsledky hodnotenia žiackych prác PFIČ MS nahlásili školy do elektronického formulára, ktorý pripravil a spravoval ÚIPŠ-ŠVS Banská Bystrica.

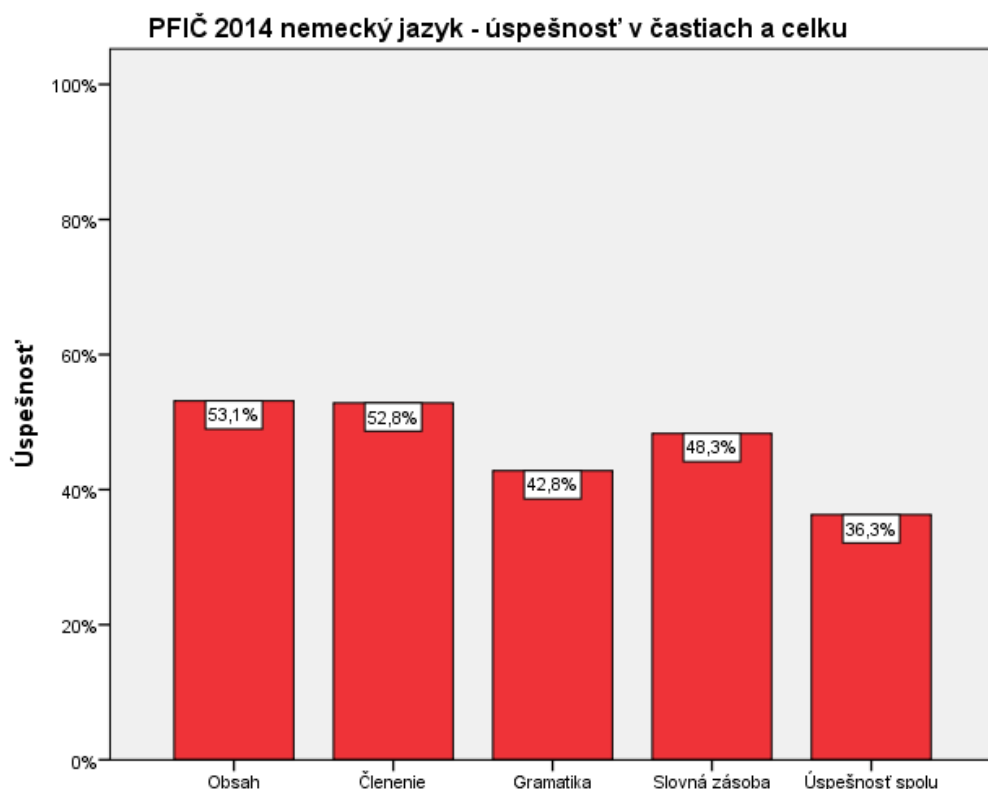
PFIČ MS 2014 z nemeckého jazyka úroveň B1 písalo 6 870 žiakov zo 468 škôl.

Ako vidíme na obrázku 18, celková úspešnosť PFIČ MS bola **36,3 %**, čo je primeraná úspešnosť k národnému priemeru testovanej populácie v EČ MS 2014 úroveň B1, ktorý dosiahol 36,2 %.

Z hodnotených oblastí boli najúspešnejšie obsah textu (53,1 %) a členenie a stavba textu (52,8 %). Znamená to, že žiaci porozumeli zadaniu, dobre rozpracovali obsah, pričom sa možno nie ku všetkým bodom zadania vyjadrili dostatočne, ale väčšinu informácií vyjadrili jasne a zrozumiteľne.

Úspešnosť v kritériu slovná zásoba dosiahla 48,3 %, čo je primerané testovanej populácii. Slovná zásoba teda väčšinou bola primeraná testovanej úrovni, žiaci ju však nie vždy zvládli použiť adekvátne danému kontextu.

Najslabšou spomedzi všetkých hodnotených zložiek bola gramatika (42,8 %). V textoch žiakov prevládali jednoduchšie jazykové štruktúry, vyskytovalo sa viac gramatických a pravopisných chýb.

Obr. 19 Úspešnosť v PFIČ – NJ B1 2014

Záver a odporúčania do praxe

Z nemeckého jazyka na úrovni B1 maturovalo 6 870 žiakov, čo je 22,26 % všetkých žiakov maturujúcich z cudzích jazykov na úrovni B1. Z toho bolo 6 821 žiakov SOŠ a 49 žiakov konzervatórií. Najviac maturantov bolo v prešovskom kraji (1 165) a najmenej v bratislavskom kraji (599). Z 353 štátnych škôl maturovalo 6 016 žiakov (87,6 %), z 64 súkromných škôl maturovalo 674 žiakov (9,8 %) a z 17 cirkevných škôl maturovalo 180 žiakov (2,6 %). Dievčat bolo 3 519 (51,2 %) a chlapcov 3 351 (48,8 %).

Priemerná úspešnosť celého súboru (národný priemer) bola 36,2 %. Žiaci najlepšie zvládli časť Gramatika a lexika (úspešnosť 50,2 %), druhá najúspešnejšie zvládnutá bola časť Čítanie s porozumením (32,3 %) a najnižšiu úspešnosť dosiahli žiaci v časti Počúvanie s porozumením (26,3 %).

Žiaci nitrianskeho kraja dosiahli úspešnosť (39,8 %) vyššiu ako národný priemer s rozdielom na úrovni miernej vecnej signifikancie, žiaci trenčianskeho kraja dosiahli úspešnosť (31,7 %) nižšiu ako národný priemer s rozdielom na úrovni miernej vecnej významnosti. V ostatných krajoch boli výsledky porovnateľné s národným priemerom.

Podľa zriaďovateľa najlepšie výsledky dosiahli žiaci súkromných škôl (37,9 %) a najhoršie žiaci cirkevných škôl (35,2 %). Rozdiely oproti národnému priemeru však neboli vecne významné. Žiaci štátnych škôl tvoria výraznú väčšinu (87,6 %) v súbore delenom podľa zriaďovateľa, preto aj priemerná úspešnosť štátnych škôl a národný priemer sú takmer rovnaké.

V porovnaní podľa pohlavia riešili dievčatá test úspešnejšie (37,0 %) a chlapci o niečo menej úspešne (35,4 %). Zistené rozdiely však nie sú štatisticky významné a sú porovnateľné s národným priemerom (36,2 %).

V porovnaní výkonu podľa polročnej klasifikácie žiaka z nemeckého jazyka konštatujeme, že úspešnosť jednotkárov a dvojkárov bola významne lepšia ako národný priemer na úrovni silnej resp. strednej vecnej signifikancie a úspešnosť štvorkárov a päťkárov bola významne horšia ako národný priemer na úrovni miernej resp. strednej vecnej signifikancie.

Rozdiely vo výsledkoch podľa odboru vzdelania boli na úrovni veľmi miernej vecnej významnosti, žiaci odboru vzdelania Zdravotníctvo a žiaci odboru vzdelania Vedy a náuky o kultúre a umení dosiahli mierne lepšie výsledky, žiaci odboru vzdelania Technické vedy a náuky a žiaci odboru vzdelania Spoločenské vedy, náuky a služby II dosiahli mierne horšie výsledky ako bol národný priemer.

Podľa budúceho dosiahnutého vzdelania bola úspešnosť skupiny Vyššie odborné vzdelanie (absolventský diplom) vyššia oproti národnému priemeru na úrovni silnej vecnej signifikancie (47,3 %). V skupine Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou bez výučného listu sme zaznamenali taktiež lepšie výsledky (39,3 %) oproti národnému priemeru na úrovni strednej vecnej významnosti. V ostatných dvoch skupinách (Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou bez výučného listu (nadstavba) a Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou a výučným listom) žiaci dosiahli nižšiu úspešnosť ako bol národný priemer, a to na úrovni miernej vecnej signifikancie.

Úspešnosť menšiu ako 33 % dosiahlo 3 078 žiakov, čo predstavovalo 44,8 % z celkového počtu 6 870 žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka na úrovni B1.

Dá sa konštatovať, že dosiahnuté priemerné výkony boli primerané širokospektrálnej populácii, ktorá tento test riešila.

Úspešnosť v PFIČ MS dosiahla 36,3 %. Z hodnotených oblastí boli najúspešnejšie obsah textu (53,1 %) a členenie a stavba textu (52,8 %). Úspešnosť v kritériu slovná zásoba dosiahla 48,3 % a najslabšou spomedzi všetkých hodnotených zložiek bola gramatika (42,8 %).

Priemerná úspešnosť v PFIČ sa pohybuje približne okolo 50 %. Najlepšie výsledky žiaci pravidelne preukazujú v oblastiach obsah alebo členenie a stavba textu a horšie výsledky sú v gramatike a slovnej zásobe.

Preto odporúčame pedagógom pri nacvičovaní zručností viac posilňovať zložky gramatika a lexika, aby boli žiaci dobre vybavení dostatočnou slovnou zásobou na danej úrovni, ktorá im evidentne chýba a spôsobuje ich neschopnosť porozumieť detailným a špecifickým informáciám a obsahovo adekvátne, ale aj gramaticky a lexikálne primerane reagovať na všetky body zadania PFIČ MS.

Z jednotlivých zručností v teste EČ MS úrovne B1 boli žiaci priemerne najúspešnejší v časti gramatika, kde mali vždy možnosti na výber správnej odpovede z niekoľkých ponúknutých možností. Horšie výsledky boli v zručnosti čítanie s porozumením, najmä v úlohe, kde žiaci nemali možnosť vybrať si odpoveď, ale do zhrnutia prečítaného textu museli doplniť samostatne vytvorenú lexikálnu jednotku, a najhoršie výsledky boli v rovnakom type úlohy v zručnosti počúvanie s porozumením. S touto zručnosťou majú žiaci evidentne málo skúseností a je potrebné venovať väčšiu časovú dotáciu jej precvičovaniu na hodinách nemeckého jazyka a konverzáciách či seminároch, ako aj pri domácej príprave žiakov.

Môžeme skonštatovať, že úroveň zvládania testovacích techník používaných v externej maturitnej skúške z nemeckého jazyka je pomerne nízka a zo strany škôl je potrebné

venovať im vo vyučovaní viac pozornosti, s cieľom zjednocovať úroveň vedomostí na výstupe zo strednej školy s inými krajinami EÚ.

V závere ponúkame odporúčania do praxe, ktoré pomôžu k zlepšeniu informovanosti o vývoji MS z nemeckého jazyka a perspektívach jej smerovania.

- Priebežne kontrolovať aktualizácie zverejnené na stránkach Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (www.nucem.sk) a mať tak prehľad nielen o možných zmenách v špecifikáciách testov, ale využívať aj možnosť analyzovania zverejnených správ o výsledkoch externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z nemeckého jazyka.
- Sledovať stránku Štátneho pedagogického ústavu v súvislosti s metodickými a koncepčnými zmenami maturitnej skúšky, byť oboznámený s cieľovými požiadavkami, ktoré sú východiskom k tvorbe testov z cudzích jazykov.
- Mať preštudovaný Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (SERR) a pri hodnotení v rámci triedy používať na hodnotenie jazykových zručností deskriptory uvedené v tomto dokumente.
- Pri výučbe nemeckého jazyka a príprave budúcich maturantov sa snažiť o posilnenie problematických oblastí špecifikovaných v správach o výsledkoch EČ a PFIČ maturitnej skúšky z nemeckého jazyka a intenzívne viesť žiakov k čítaniu a počúvaniu s porozumením.
- Snažiť sa používať také metódy testovania, ktoré žiakov trénujú a pripravujú na spôsob komunikatívneho testovania, presadzovaný pri tvorbe maturitných testov z cudzích jazykov.

Vzhľadom na to, že metodika zostavovania meracieho nástroja sa vyvíja, predpokladáme, že aj tento dokument bude prínosom k ďalšiemu skvalitňovaniu testovacích nástrojov EČ a PFIČ MS. Súčasne dúfame, že tento dokument je aj užitočným materiálom pre odbornú a pedagogickú verejnosť, na základe ktorého je možné podrobne vyhodnotiť a analyzovať úroveň testovaných vedomostí a zručností maturantov z nemeckého jazyka úrovne B1 a tak prispieť ku skvalitňovaniu vyučovacieho procesu v oblasti cudzích jazykov.

Literatúra

1. BURJAN, V. 1999. Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese. Exam : Bratislava 1999.
2. BUTAŠ, J. et. al. 2011. Tvorba testov pre meranie úrovne A1, A2, B1 a B2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. ŠPÚ : Bratislava, 2011.
3. HENDL, J. 2004. Přehled statistických metod zpracování dát. Portál : Praha, 2004.
4. KOLEKTÍV. 2001. Standardy pro pedagogické a psychologické testování. Testcentrum: Praha, 2001.
5. ILLOVSKÝ, M. 2014: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň B1. Bratislava: NÚCEM, 2014.
6. KOLEKTÍV. 2014: Záverečná správa o výsledkoch PFIČ z nemeckého jazyka úroveň B1. Bratislava: NÚCEM, 2014.
7. KOLEKTÍV. 2014: Príručka (vysvetlenie pojmov, používaných v záverečných správach zo štatistického spracovania testov T9 a EČ MS). Bratislava: NÚCEM, 2013.
8. LAPITKA, M. 1996. Tvorba a použitie didaktických testov. ŠPÚ : Bratislava, 1996.
9. Maturita dnes a zajtra. Informačný bulletin pre všetkých záujemcov o inováciu maturitnej skúšky. ŠPÚ : Bratislava.
10. RITOMSKÝ, A. – ZELMANOVÁ, O. 2003. Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní položková a multivariačná analýza s využitím systému SPSS. ŠPÚ : Bratislava, 2003.
11. RITOMSKÝ, A. – ZELMANOVÁ, O. – ZELMAN, J. 2002. Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS. ŠPÚ : Bratislava, 2002.
12. ROSA, V. 2007. Metodika tvorby didaktických testov. ŠPÚ : Bratislava, 2007.
13. SKLENÁROVÁ, I. – ZELMANOVÁ, O. 2005. Metodika spracovania dát z maturity 2005 v systéme SPSS. ŠPÚ : Bratislava, 2005.
14. SPSS Base 10.0 User`s Guide. by SPSS Inc. : Chicago 1999.
15. SPSS Base 7.0 Syntax Reference Guide. by SPSS Inc.: Chicago 1996.
16. Špecifikácia testov z cudzích jazykov úroveň B1 pre externú časť a písomnú formu internej časti maturitnej skúšky v školskom roku 2013/2014. NÚCEM: Bratislava 2013.
17. Teorie a metodika. URL: http://www.scio.cz/tvorba_testu/teorie_testu/index.asp (15.06.2006)
18. TUREK, I. 1998. Učitel a pedagogický výskum. Metodické centrum : Bratislava, 1998.

19. Vyhláška štatistického úradu Slovenskej republiky č. 243/2012 Z. z. z 3. augusta 2012.
Štatistická klasifikácia odborov vzdelania.
20. WIMMER, G. 1993. Štatistické metódy v pedagogickom výskume. Gaudeamus : Hradec Králové, 1993.